

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок

Вішкі Йоганна.

Автор

Науковий керівник / Експерт

Вішкі ЙоганнаЕрік Марусич

підрозділ

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

5.32%

6.41%

КП 1

2.02%

2.03%

КЦ

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

14718

Кількість слів

110484

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	Б	2
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	␣	0
Білі знаки	Б	635
Парафрази (SmartMarks)	a	34

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Копір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://www.ibles.pl/documents/10180/869854/Baza%20nasienna%20w%20Lasach%20Pa%C5%84stwowych%20%E2%80%93%20stan%20obecny%20i%20perspektywy	148 1.01 %
2	https://library.hungaricana.hu/hu/view/MagyarReformatusEgyhazJavainakTara_01/?pg=167	119 0.81 %
3	https://hu.wikipedia.org/wiki/Nevetlenfalu	47 0.32 %
4	https://karpatalja.ma/sorozatok/legendak-karpataljan/legendak-karpataljan-a-nevtelen-falu-tortenete/	45 0.31 %

5	https://hu.wikipedia.org/wiki/Nevetlenfalu	42 0.29 %
6	https://library.hungaricana.hu/hu/view/MagyarReformatusEgyhazJavainakTara_01/?pg=167	24 0.16 %
7	https://hu.wikipedia.org/wiki/Nevetlenfalu	21 0.14 %
8	https://genius-ja.uz.ua/images/files/oroszmelaniabaszakdolgozat2024-orosz-melania.pdf	21 0.14 %
9	https://hu.wikipedia.org/wiki/Nevetlenfalu	20 0.14 %
10	https://genius-ja.uz.ua/images/files/oroszmelaniabaszakdolgozat2024-orosz-melania.pdf	20 0.14 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
---------------------	-----------	---

з програми обміну базами даних (0.43 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Народна пам'ять, як краєзнавче джерело – радянська окупація в історії угорських поселень Ужанщини 6/11/2024 Uzhhorod National University (Department)	43 (3) 0.29 %
2	DIPLOMAMUNKA BOTOS (2).docx 12/14/2021 Uzhhorod National University (Department)	21 (2) 0.14 %

з Інтернету (5.98 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://hu.wikipedia.org/wiki/Nevetlenfalu	210 (11) 1.43 %
2	https://library.hungaricana.hu/hu/view/MagyarReformatusEgyhazJavainakTara_01/?pg=167	156 (3) 1.06 %
3	http://www.ibles.pl/documents/10180/869854/Baza%20nasienna%20w%20Lasach%20Pa%C5%84stwowych%20E2%80%93%20stan%20obecn%20i%20perspektywy	148 (1) 1.01 %
4	https://genius-ja.uz.ua/images/files/oroszmelaniabaszakdolgozat2024-orosz-melania.pdf	106 (10) 0.72 %
5	https://karpatalja.ma/sorozatok/legendak-karpataljan/legendak-karpataljan-a-nevtelen-falu-tortenete/	75 (3) 0.51 %
6	https://www.kmf.uz.ua/hun114/images/konyvek/csatory_gyorgy_ugocsa_varmegye_rakoczi.pdf	55 (5) 0.37 %
7	https://docplayer.net/65749172-Studiya-z-filologiyi-ta-zhurnalistiki.html	31 (4) 0.21 %
8	https://chtyvo.org.ua/authors/Avdieieva_Olena/Mizhkonfesiini_vidnosyny_u_Pivnichnomu_Pryazovi_kinet_s_XVIII_pochatok_KhKh_st.pdf	21 (2) 0.14 %
9	https://geoffbertram.files.wordpress.com/2021/12/bertram-trade-regionalism-and-sustainability-version-2.pdf	18 (2) 0.12 %
10	https://9dok.org/article/nyelvt%C3%B6rv%C3%A9nyek-ukrain%C3%A1ban-rajna-nemzetk%C3%B6zik%C3%B6telezett%C3%A9gv%C3%A1llal%C3%A1saival-t%C3%B6rv%C3%A9ny.zx5n9wxo	15 (2) 0.10 %
11	https://www.bbvaresearch.com/wp-content/uploads/2016/02/Documento-Final-Matriz-Energetica.pdf	14 (2) 0.10 %
12	https://www.racfoundation.org/assets/rac_foundation/content/downloadables/car%20ownership%20in%20Great%20Britain%20-%20Leibling%20-%2020171008%20-%20Report.pdf	12 (1) 0.08 %
13	http://pctii.org/arc/cminutes.html	11 (1) 0.07 %

Список прийнятих фрагментів

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
https://genius-ja.uz.ua/images/files/oroszmelani...		100 (0.68%)
1	Adattár kárpátaljai református gyülekezettörténeti kutatásokhoz (1523-2016) Re...	11 (0.07%)
2	Gusztáv: Adattár kárpátaljai református gyülekezettörténeti kutatásokhoz 1523-...	21 (0.14%)
3	Adattár kárpátaljai református gyülekezettörténeti kutatásokhoz 1523-2016, Ref...	11 (0.07%)
4	Narancsik Imre Kutatói Műhely, Tiszaszentimre, 2016	6 (0.04%)
5	Magyar Református Egyházak javainak tára. A határontúli református gyülekezet...	20 (0.14%)
6	Tenke Sándor. Országos Református Gyűjteményi Tanács. Budapest	7 (0.05%)
7	In MERCURIUS VERIDICUS NOVUS I	5 (0.03%)
8	II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Történelem és Társadalomtudomán...	9 (0.06%)
9	Dobos Sándor, Szamborovszkyné Nagy Ibolya. „Grafika” Kiadó, Beregszász-Ungvár...	10 (0.07%)
Народна пам'ять, як красзнавче джерело – радянс...		29 (0.20%)
1	Botlik József-Dupka György: Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján. Inte...	12 (0.08%)
2	Dobos Sándor és Molnár Ferenc által szerkesztett MÁLENKIJ ROBOT – GUPVI. Észa...	17 (0.12%)
https://www.kmf.uz.ua/hun114/images/konyvek/csat...		11 (0.07%)
1	2008-Csatáry György Ugocsa vármegye II. Rákóczi Ferenc államában (1703-1711	11 (0.07%)
https://docplayer.net/65749172-Studiyi-z-filolog...		10 (0.07%)
1	a kárpátaljai magyar sajtóban. In	5 (0.03%)
2	a kárpátaljai magyar sajtóban. In	5 (0.03%)
https://karpatalja.ma/sorozatok/legendak-karpata...		11 (0.07%)
1	Dupka György és Zubánics László által összeállított Szépasszony dombja című k...	11 (0.07%)

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра історії та суспільних дисциплін

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
Додатки до історії села Неветленфолу

Вішкі Йоганна Олександрівна

Студентка IV-го курсу

Освітня програма Середня освіта (Історія)

Спеціальність 014 Середня освіта (Історія)

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № _____ / 2025

Науковий керівник:

Добош Олександр Олександрович
старший викладач

Завідувач кафедри історії та суспільних дисциплін:

Чотарі Юрій Юрійович
кандидат історичних наук, доцент

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2025 року

Протокол № _____ / 2025

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра історії та суспільних дисциплін

Кваліфікаційна робота
Додатки до історії села Неветленфолу

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка IV-го курсу

Вішкі Йоганна Олександрівна

освітня програма Середня освіта (Історія)
спеціальність 014 Середня освіта (Історія)

Науковий керівник: **Добош Олександр Олександрович**
старший викладач

Рецензент: **Молнар Д. Єлизавета Олександрівна**
доктор філософії, доцент

Берегове
2025

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Történelem- és Társadalomtudományi Tanszék

ADALÉKOK NEVETLENFALU TÖRTÉNETÉHEZ

Szakdolgozat

Készítette: Viski Johanna

IV. évfolyamos Középfokú oktatás (történelem)

szakos hallgató

Témavezető: Dobos Sándor

adjunktus

Recenzens: Dr. Molnár D. Erzsébet

PhD, docens

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ I. НЕВЕТЛЕНФолУ В ІСТОРІОГРАФІЇ	10
РОЗДІЛ II. ДОДАТКИ ДО ІСТОРІЇ СЕЛА НЕВЕТЛЕНФолУ	14
2.1. Походження назви	14
2.2. Географічне розташування	14
2.3. Адміністративна система	15
2.4. Назви вулиць	17
2.5. Населення	18
2.6. Перший герб с.Неветленфолу	19
2.7. Рідномовні заклади	20
2.7.1. Неветленфолівський ЗЗСО.....	20
2.7.2. Неветленфолівська школа мистецтв	22
2.7.3. Неветленфолівський ЗДО.....	23
2.8. Релігійна громада римо-католицької церкви в селі Неветленфолу	24
2.9. Релігійна громада греко-католицької церкви в селі Неветленфолу	26
РОЗДІЛ III. ІСТОРІЯ ТА КОРОТКИЙ ОГЛЯД ДОКУМЕНТАЦІЇ НЕВЕТЛЕНФолІВСЬКОЇ РЕФОРМАТСЬКОЇ ПАРАФІЇ	28
3.1. Історія церковної громади.....	28
3.2. Церква, дзвін та предмети причастя спільноти	30
3.3. Документація церковної громади.....	31
3.4. Аналіз метричних книг хрещень	34
3.5. Аналіз метричних книг шлюбів	38
3.6. Аналіз метричних книг смертності	42
3.7. Аналіз метричних книг конфірмації	49
РЕЗЮМЕ	54
РЕЗЮМЕ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	58
ДОДАТКИ.....	61

TARTALOM

BEVEZETÉS	8
I. FEJEZET. NEVETLENFALU A HISTORIOGRÁFIÁBAN	10
II. FEJEZET. ADALÉKOK NEVETLENFALU TÖRTÉNETÉHEZ	14
2.1. Nevének eredete.....	14
2.2. Földrajzi elhelyezkedése.....	14
2.3. Közigazgatási rendszere	15
2.4. Utcanevei	17
2.5. Népessége	18
2.6. Első címere	19
2.7. Anyanyelvi intézményei	20
2.7.1. Nevetlenfalui Középiskola.....	20
2.7.2. Nevetlenfalui Művészeti Iskola	22
2.7.3. Nevetlenfalui Óvoda	23
2.8. Nevetlenfalui Római Katolikus Egyházközség	24
2.9. Nevetlenfalui Görögkatolikus Egyházközség.....	26
III. FEJEZET. A NEVETLENFALUI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG TÖRTÉNETE ÉS IRATANYAGAINAK ELEMZÉSE	28
3.1. A gyülekezet története	28
3.2. Az egyházközség temploma, harangjai és úrasztali felszerelési tárgyai	30
3.3. Az egyházközség iratanyagai.....	32
3.4. Keresztelési anyakönyvek elemzése	34
3.5. Házasságkötési anyakönyvek elemzése.....	38
3.6. Halotti anyakönyvek elemzése	42
3.7. Konfirmálási anyakönyvek elemzése	49
ÖSSZEFOGLALÓ	54
ÖSSZEFOGLALÓ UKRÁN NYELVEN (РЕЗЮМЕ)	56
FELHASZNÁLT FORRÁSOK ÉS IRODALOM JEGYZÉKE	58
MELLÉKLET	61

BEVEZETÉS

A szakdolgozat témája: Adalékok Nevetlenfalu történetéhez. Azért esett a választásom az adott kutatási témára, mert szerettem volna jobban megismerni a település múltját, illetve mindig is érdekelt Nevetlenfalu története, hisz én is ezen a településen élek.

A terület sokszor cserélt gazdát, Trianonig Magyarországhoz, azt követően 1920-tól 1938-ig Csehszlovákiához, 1938/39-től 1944-ig újra Magyarországhoz, majd 1945-től 1991-ig a Szovjetunióhoz tartozott. Ma község Ukrajna Kárpátontúli területén, a beregszászi járásban.

A kutatói munka célja az volt, hogy egyrészt feltárjuk a történetírásban azon munkák sorát, amelyek már foglalkoztak Nevetlenfalu történetével, valamint elsődleges és másodlagos történeti forrásokat is felhasználva bemutatni a település református egyházának rövid történetét és iratanyagait. További célja volt a munkának az iratanyagokból kigyűjtött adatok feldolgozása és elemzése.

A munka primer és szekunder forráskutatás eredményeiből épül fel. A szakdolgozat elkészítésében nagy segítséget jelentettek a már meglévő szakirodalmak, mint például Botlik József és Dupka György *Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján* című honismereti kiadványa, valamint Sebestyén Zsolt *Kárpátalja helységnevei* című adattára, illetve Szabó István *Ugocsa megye* című monográfiája. A település felekezeteinek történetéhez olyan szakirodalmakat és szakmunkákat használtunk fel, mint például Radvánszky Ferenc által szerkesztett a *Kárpátaljai Református templomok* című munkát, illetve Palkó István, Ivaskovics József, Tárczy Andor és Kohán László közreadásában *Kárpátalja templomai. Római katolikus templomok* címmel megjelent művet. Továbbá, a település református egyháza történetének a rövid megismeréséhez a *Magyar Református Egyházak javainak tára* című kiadványsorozat szolgált. Nevetlenfalu református egyháza lelkészeinek neveiről Fodor Gusztáv: *Református múltunk kezesség I. Adattár kárpátaljai református gyülekezettörténeti kutatásokhoz (1523-2016)* című adattára tudósított. A kutatást digitális adatbázisokra is kiterjesztettük, mint például a Hungaricana közgyűjteményi portál és Arcanum. Továbbá az oral history-t, mint kutatási módszert is beemeltük a település különféle gyülekezeteinek, s intézményei jelenének jobb megismeréséhez. Mindezek alapján a kutatást vegyes módszerekkel végeztük.

A munka során 6 interjút készítettünk, köztük intézményvezetőkkel, egyházvezetőkkel és gyülekezeti tagokkal, akik segítettek abban, hogy bepillantást nyerjünk egyrészt a település felekezeteinek, másrészt anyanyelvi intézményeinek jelenébe. A település felekezeteinek megismeréséhez lényegesen hozzájárult a jelenleg szolgálatot teljesítő ifj. Hájás István református lelkipásztorral, Fudella Attila római katolikus kurátorral és Iván Gábor görögkatolikus áldozópappal

készített interjú során elhangzott információk.

A szakdolgozat három fejezetből áll. Az első fejezetben Nevetlenfalú múltját tárgyaló fontosabb történeti munkákat ismertetjük röviden. A második fejezetben egy rövid betekintést nyerhetünk Nevetlenfalú történetébe, többek között megismerhetjük a falu fekvését, közigazgatási rendszerét, utcaneveit, lakosságának a változásait, nevének eredetét és első címerét, továbbá a falu anyanyelvi intézményeit, s a római katolikus, illetve görögkatolikus egyházközségeket. A harmadik fejezet a Nevetlenfalui Református Egyházközség rövid történetét, templomát, harangjait, úrasztali felszerelési tárgyait, az egyházközség iratanyagait mutatja be, valamint tartalmazza az 1954 és 1990/1991 közötti keresztelési-, házasságkötési- és halotti anyakönyvek, valamint az 1938 és 1948 közötti konfirmálási anyakönyvek részletes elemzését is.

A munka magyar és ukrán nyelvű összefoglalóval, felhasznált források és irodalom jegyzékével és képeket tartalmazó melléklettel zárul.

I. FEJEZET

NEVETLENFALU A HISTORIOGRÁFIÁBAN

Egy-egy ország, nemzet történetének szerves részét képezik a településtörténetek. Azonban egyes város, település múltjába leginkább úgy nyerhetünk betekintést, hogyha ismerjük annak történetét tárgyaló tudományos és honismereti jellegű munkáit.¹

Nevetlenfalu történetével nem sok kutató és történész foglalkozott. A kutatásom folyamán megpróbáltuk összegyűjteni, valamint ebben a fejezetben röviden ismertetni Nevetlenfalu múltját tárgyaló fontosabb történeti munkákat. Összesen 13 munkát tekintettünk át, amelyek lényeges információkat közölnek a településre vonatkozólag.

Először is Szabó István *Ugocsa megye* című monográfiáját² kell megemlítenünk, melyben a megye történetének leírása kapcsán hasznos adatokat találunk Nevetlenfalura vonatkozólag is. A könyv azon fejezetében, amely Nevetlenfaluuval foglalkozik a település első írásos említéséről, földrajzi elhelyezkedéséről, a Gyakfalvyakról, akik a falu első birtokosai voltak, továbbá a település lakosságáról, XIX. és XX. századi felekezeti és nemzetiségi megoszlásairól és nevének eredetéről olvashatunk. Mindezek mellett Szabó István említést tesz a birtokosok, helyi kismemesség, jobbágyság, illetve Nevetlenfalu földrajzi neveiről is.³

A második alapműnek számító munka Botlik József és Dupka György *Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján* című könyve⁴, amelynek egy külön fejezete részletesen tárgyalja Nevetlenfalu múltját, lakosságát, községnevét, hitéletét, anyanyelvi intézményeit, emlékhelyeit és nevezetességeit. A szerzőpáros először a falu lakosságával kapcsolatban közöl statisztikai adatokat az 1910. évi népszámlálástól kezdődően az 1991. évvel bezárólag, majd azután a település nevének a magyarozatával, eredetével és változásaival foglalkozik. A település hitéletének leírása során Nevetlenfalu református és római katolikus egyházairól olvashatunk. Anyanyelvi intézményeinek bemutatása kapcsán a település középiskolájáról, óvodájáról, könyvtáráról, illetve kultúrházáról tesznek említést. A fejezetet végül a településen található emlékmű leírásával zárják.⁵

Sebestyén Zsolt 2020-ban megjelent *Kárpátalja helységnevei* című adattárában Kárpátalja

¹ Dobos Sándor: Beregszász a magyar nyelvű történetírásban (A város múltját tárgyaló fontosabb történeti munkák rövid ismertetése). In MERCURIUS VERIDICUS NOVUS I. a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Történelem és Társadalomtudományi Tanszékének tanulmánykötete. Szerkesztette: Dobos Sándor, Szamborovszkyné Nagy Ibolya. „Grafika” Kiadó, Beregszász-Ungvár, 2015. 75.

² Szabó István: Ugocsa megye. Hatodik Síp Alapítvány–Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest–Beregszász, 1994. (Továbbiakban: Szabó 1994)

³ Uo., 211-213.

⁴ Botlik József-Dupka György: Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján. Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 1993. (Továbbiakban: Botlik–Dupka 1993)

⁵ Uo., 158-160.

területén megtalálható települések történelmi névadatait és etimológiáját közli. Minden településnévnek önálló szócikket szentel, ennek megfelelően Nevetlenfalunak is.⁶ Sebestyén Zsolt tehát közli Nevetlenfalu történelmi névadatait egészen 1357-től (*de Gyakhaza*) 2017-ig (Неветленфолу). Valamint a település nevének eredetét írja le.⁷

A következő munka, amiben említést találunk Nevetlenfaluról az nem más, mint Csátáry György *Ugocsa vármegye II. Rákóczi Ferenc államában (1703-1711)* című – 2008-ban megjelent – kiadványa⁸, melyben a Rákóczi-szabadságharc történetének ugocsai eseményeit dolgozza fel. A könyvből megismerhetjük Ugocsa vármegye azon társadalmi, nemzetiségi, gazdasági és katonai problémáit, amelyek befolyásolták az 1703-1711 közötti országos eseményeket. Nevetlenfalura vonatkozólag pedig olyan információkat tudhatunk meg, mint az egytelkes nemesség száma 1670-ben;⁹ a bírók és esküdtek településenként című alpontról megismerhetjük a nevetlenfalui bíró és esküdt nevét,¹⁰ továbbá az erdélyi menekültek Ugocsában (1706-1711) című részből megtudhatjuk, hogy Bíró János kapitány családjával és udvarházával együtt az ugocsai Nevetlenfaluban telepedett le.¹¹ Valamint informálódhatunk azon nevetlenfalui lakosok neveiről, akik részt vettek a szabadságharcban.¹²

A település 1944. évi történetének tanulmányozásában nyújt nagy segítséget két kiadvány is: az egyik a Dupka György által szerkesztett *Egyetlen bűnük magyarságuk volt. Emlékkönyv a sztálinizmus kárpátaljai áldozatairól (1944-1946)* című könyv¹³, mely több mint 115 magyarlakta település mártírjainak listáját adja közre; a másik Dobos Sándor és Molnár Ferenc által szerkesztett *MÁLENKIJ ROBOT – GUPVI. Északkelet-Magyarországról elhurcolt áldozatok névsora (1944-1945)* című kiadvány.¹⁴ Mindkét kiadványban közlésre kerül Nevetlenfalu azon férfi lakosainak nevei, akik az 1944-es sztálini elhurcolásoknak estek áldozatul.

Espán Margaréta által szerkesztett *Hagyományok, nemzeti értékek Kárpátalján* című kiadvány¹⁵ bemutatja több magyarlakta település hagyományait, hiedelmeit. A kiadvány a Nagyszőlősi járás című fejezetében foglalkozik Nevetlenfalual, melyben említést tesz Nevetlenfalu földrajzi elhelyezkedéséről, községnevéről, részletesen ír az emberi élet fordulóihoz kötődő szokásokról, továbbá a karácsonyi, húsvéti és pünkösdi ünnepkör hagyományainak ismertetésében

⁶ Sebestyén Zsolt: Kárpátalja helységnevei. Nyíregyháza, 2020. 6. (Továbbiakban: Sebestyén 2020)

⁷ Uo., 310-311.

⁸ Csátáry György: Ugocsa vármegye II. Rákóczi Ferenc államában (1703-1711). PoliPrint, Ungvár-Beregszász, 2008.

⁹ Uo., 22.

¹⁰ Uo., 20.

¹¹ Uo., 120.

¹² Uo., 172.

¹³ Dupka György: Egyetlen bűnük magyarságuk volt. Emlékkönyv a sztálinizmus kárpátaljai áldozatairól (1944-1946). Patent-Intermix, Ungvár-Budapest, 1993. 119-120.

¹⁴ Málénkij robot – Gupvi. Északkelet-Magyarországról elhurcolt áldozatok névsora (1944-1945). Szerkesztette: Dobos Sándor, Molnár Ferenc. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpontjának kiadványa, „RIK-U” Kiadó, Beregszász–Ungvár, 2017. 135.

¹⁵ Espán Margaréta: Hagyományok, nemzeti értékek Kárpátalján. Kárpátalja, 2015.

is sok hasznos információval szolgál Nevetlenfalura vonatkozólag.¹⁶

Nevetlenfalu területén végzett régészeti ásatások megismerése szempontjából fontos munkának számít Kosztyó Gyula *Kárpátaljai régészeti kutatások 1945-1991 között a kárpátaljai magyar sajtóban* című tanulmánya¹⁷, mivel a szerző részletes leírást ad Nevetlenfalu területén folytatott régészeti kutatások eredményeiről. A tanulmány bemutatja, hogy a település feltárása során a neolitikumtól a vaskorig terjedő időszakból számos jelentős településmaradványt, tárgyi emléket és kultúrához köthető leletet találtak, amelyek közül az 1980-ig előkerült újabb leletek alátámasztották Balahuri Eduárd azon elképzelését, miszerint az ókorban ez a telep a vasolvasztás egyik meghatározó pontja volt vidékünkön.¹⁸

Fontos megemlítenünk Fodor Gusztáv a *Kárpátaljai református gyülekezettörténeti kutatásokhoz* című adattárát¹⁹, mely a *Máramaros-Ugocsi Egyházmegye egyházközségei* című fejezetében hasznos adatokat közöl a Nevetlenfalui Református Egyházközség történetéről. Beszámol a gyülekezet egykori és jelenlegi harangjairól, azok feliratairól, egyházi ingatlanjairól, a lelkészek/gondnokok és a kántor/harangozó nevééről, illetve szolgálati idejéről. *Adalékok a gyülekezet történetéhez* című részben a 19. századi Nevetlenfalu egyházi küzdelmeit mutatja be, továbbá a levéltári források gyülekezettörténeti kutatásokhoz címszó alatti táblázat tartalmazza a gyülekezettel kapcsolatos – Kárpát-medencei református egyházi és állami levéltárak (Ungvár, Beregszász, Debrecen) jelzettel ellátott levéltári anyagait, továbbá a település történetével kapcsolatos ajánlott publikációkat.²⁰

Radvánszky Ferenc *Kárpátaljai református templomok* című művében²¹ részletes leírást találunk a kárpátaljai református egyházmegyéek múltjáról, helyzetéről és életéről. A kiadvány *Ugocsi Egyházmegye* című fejezetében 29 falu egyházközségéről olvashatunk, többek között Nevetlenfalu Református Egyházközségéről is. A szerző először Nevetlenfalu elhelyezkedését, rövid történetét ismerteti, majd a református templomot és lelkipásztorait mutatja be.²²

Említést érdemel mindenképp a Tenke Sándor szerkesztésében megjelent *Magyar Református Egyházak Javainak tára* című munka, amely értékes adatokat közöl a határon túli magyar református gyülekezetek templomaival, felszerelési tárgyaival, könyveivel és iratanyagaival

¹⁶ Uo., 391-397.

¹⁷ Kosztyó Gyula: Kárpátaljai régészeti kutatások 1945-1991 között a kárpátaljai magyar sajtóban. In Acta Academiae Beregsasiensis. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tudományos évkönyve. IX. évfolyam, 2. kötet, Ungvár, PoliPrint Kft., 2010.

¹⁸ Uo., 29-32.

¹⁹ Fodor Gusztáv: Adattár kárpátaljai református gyülekezettörténeti kutatásokhoz 1523-2016. Református múltunk kezesség I. Narancsik Imre Kutatói Műhely, Tiszaszentimre, 2016. 864. (Továbbiakban: Fodor 2016)

²⁰ Uo., 686-690.

²¹ Radvánszky Ferenc: Kárpátaljai Református Templomok. Tárogató Kiadó, Ungvár-Beregszász, 2000. (Továbbiakban: Radvánszky 2000)

²² Uo., 83.

kapcsolatban. A kiadvány *Máramaros-Ugocsa Egyházmegye* című kötetében²³ olvashatunk Nevetlenfalu református gyülekezetéről, amelyben részletes leírást találunk a falu egyházközségének történetéről, jelenlegi épületeiről, különböző felszerelési tárgyairól és írott anyagairól.²⁴

Az általunk vizsgált munkák sorát végül két ukrán nyelvű kiadvánnyal zárjuk. Az egyik az 1969-ben megjelent *Історія міст і сіл УРСР* című kiadványsorozat *Закарпатська область* című kötete²⁵, amely Kárpátalja területéhez tartozó városok és falvak múltját dolgozza fel, különösen a szovjet korszak szempontjából. A *Виноградівський район* (Nagyszőlősi járás) című fejezetben Nevetlenfalu elhelyezkedéséről, közigazgatásáról, gazdasági életéről és a település régészeti jelentőségéről olvashatunk.²⁶ A másik a nagyszőlősi nyilvános könyvtár oldalán található Іван Біланчук által készített *Нариси з історії Виноградівщини* (Nagyszőlősi járás településeinek történetéről) című munka²⁷, mely tárgyalja a járás településeinek történeti-földrajzi leírását, így Nevetlenfalura vonatkozólag is találunk benne utalásokat. A munkában a település földrajzi elhelyezkedéséhez, nevének eredetéhez, népességéhez, a református, római- és görögkatolikus egyházak történetéhez, a gazdasági életéhez, a tanintézményeihez és a XX. századi történetéhez kapcsolódóan találunk hasznos adatokat.²⁸

Fényes Elek ezekkel a szavakkal írta le Nevetlenfalut, 1851-ben: „*Nevetlenfalu hajdan Deákfalu és Gyakfalva, magyar falu, Ugocsa vármegyében, a bereghi postaútban, 178 római, 48 görögkatolikus, 107 református, 25 zsidó lakja, római katolikus és református anyatemplomokkal. Határa ennek is a róna és mindenféle gabonát bőven terem, erdeje van.*”²⁹

²³ *I. Máramaros-Ugocsa Egyházmegye*. Szerk.: P. SZALAY Emőke–KÜLLÖS Imre. In: Magyar Református Egyházak javainak tára. A határontúli református gyülekezetek templomai, felszerelési tárgyai, könyv- és iratanyaga. Kárpátaljai Református Egyház I–IV. Sorozatszerk.: TENKE Sándor. Országos Református Gyűjteményi Tanács. Budapest, 1999. (Továbbiakban: *I. Máramaros-Ugocsa Egyházmegye* 1999)

²⁴ Uo., 167-176.

²⁵ *Історія міст і сіл УКРАЇНСЬКОЇ РСР в двадцяти шести томах. Закарпатська область. АН УРСР, Київ, 1969. 810.*

²⁶ Uo., 245.

²⁷ Біланчук, Іван: Нариси історії населених пунктів Виноградівського району. Неветленфолу – угорськомовне село на українсько-румунському кордоні. Джерело: Голос Карпат, 2015. Elérhető: <https://goloskarpat.info/society/568193e532374/> (letöltve: 2025-01-18)

²⁸ Uo.

²⁹ Fényes Elek: Magyarország geographiai szótára (Kárpátalja). Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Ungvár, 1998. 69.

II. FEJEZET

ADALÉKOK NEVETLENFALU TÖRTÉNETÉHEZ

2.1. Nevének eredete

Nevetlenfalva a 14. század első felében települt a történelmi Ugocsa megye déli részén. Az elsődleges Gyakháza, illetve Gyakfalva helységnév magyar eredetű, a magyar diák – deák „tanult ember, írnok” főnév vagy magyar Giok, Gok személynév, Gyok személynév és a birtokos személyjellel ellátott ház, illetve falu főnév összetételével keletkezett. Az előtag elhomályosulásával a helységnévbe idővel a magyar gyak „szúr, döf, közösül” igét értették bele, s az illetlennek tartott Gyakfalva helyett a 17.század elejétől párhuzamosan a Nevetlenfalva névalakot kezdték használni. Egy arra utazónak a kocsisa így magyarázta meg e névnek eredetét: *A falut eredetileg Diákfalvának hitták, ebből aztán Gyákfalva, Gyakfalva lett; mivel pedig „gyakni” azon a vidéken csúnya jelentésű szó a nép e nevet elvetette s így kezdett szólani: Nevetlenre megyek stb.* Ez véglegesen a 18. század második felében gyökeresedik meg. A település neve az 1900-as évek elején a helységnévtárakban Nevetlenfalva alakban is előfordul. A korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos Дяково a magyar régi Gyakfalva előtagjából alakult. A falu 2000-ben visszakapta a történelmi magyar nevét.³⁰

A névváltást és az azt kiváltó incidens rövidke történetét ma is az egyik legismertebb és legérdekesebb kárpátaljai legendaként tartják számon³¹, mely Dupka György és Zubánics László által összeállított *Szépasszony dombja* című kötetben a következőképpen került megfogalmazásra: *Egy onnan jövő parasztleányt egy arra lovagló kapitány tréfából megkérdezett: „Honnan jő?” Ez elpirulva azt felelte: „Ejh! Nincsen annak a falunak neve!” A leánynak ez ügyes felelete az alispánnak a tudomására jutott, s eltöröltetvén a régi név nyilvános rendelet folytán, 1720 -ban Nevetlenfalunak neveztetett.”³²*

2.2. Földrajzi elhelyezkedése

Az első katonai felmérés (1782-1785) alapján, Nevetlenfaluban két templom és húsz ház volt (lásd: 1. térkép).

³⁰ Sebestyén 2020. 310-311.

³¹ Kocsis Julianna: Legendák Kárpátalján: A „névtelen” falu története. KÁRPÁTALJA.ma hírportál, 2014.08.10. Elérhető: <https://karpatalja.ma/sorozatok/legendak-karpataljan/legendak-karpataljan-a-nevtelen-falu-tortenete/> (letöltve: 2023.04.05)

³² Dupka György-Zubánics László: *Szépasszony dombja*. Kárpátaljai történeti és helyi mondák. Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 2014. 76.



1. térkép: Nevetlenfalva kataszteri térképe 1782-1785 között³³

Nevetlenfalva az Avas-hegység nyugati lábánál Batár és Akli települések között terül el, Nagyszőlőstől 23 km-re. Északról a Batár folyó szegélyezi. Egy 124 méter tengerszint feletti magasságon elhelyezkedő, viszonylag sík területen fekszik, amely délnyugat irányba enyhén lejt.³⁴ A település déli határában található az ukrán-román határátkelő (Halmi), ahol vasúti és közúti teherforgalom van.³⁵ Vasútállomása helyben: Nevetlen-Királyháza vonalon.³⁶ A falu határában sík szántóföld található. Az ukrainai privatizáció következtében a lakosság magántulajdonába kerültek a szántóföldek. Így a lakosság nagy részének legfontosabb megélhetési forrása a mezőgazdasági munkálatokból adódik.³⁷

2.3. Közigazgatási rendszere

Ma Nevetlenfalva község Kárpátalja déli részén, a Beregszászi járásban, Ukrajna területén. Mivelhogy Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa 2015-ben elfogadta az *Önkormányzatok önkéntes egyesüléséről* szóló törvényt. A törvény értelmében kezdetét vette az ukrán közigazgatási decentralizációs reform. Ennek következtében a helyi városi és falusi önkormányzatoknak kistérségbe kellett szerveződniük. 2020. július 17-én a Legfelsőbb Tanács megszavazta *A járások létrehozásáról és megszüntetéséről* szóló rendeletet, melynek következtében Ukrajna 490 járása

³³<https://maps.arcanum.com/hu/map/firstsurveyhungary/?layers=147&bbox=2554403.9793637875%2C6108328.021010277%2C2566471.47520431%2C6112694.486251068> (2023-04-15)

³⁴ Nevetlenfalva honlapja (készítette Szabó János 2009). Elérhető: <https://www.nevetlenfalva.hu/page.php?4> (letöltve: 2023.04.05.)

³⁵ Kocán Béla: Nevetlenfalva földrajzi nevei. In: Acta Hungarica 12. 2001. 33. (Továbbiakban: Kocán 2001)

³⁶ Botlik–Dupka 1993. 158.

³⁷ Kocán 2001. 33.

megszűnt, helyette 136 új járás alakult.³⁸

Kárpátalja 13 járása (lásd: 2. térkép) helyett 6 járás (Ungvári, Munkácsi, Beregszászi, Huszti, Técsői és Rahói járás) (lásd: 3. térkép) maradt, a 337 helyi önkormányzat pedig 64 kistérségbe szerveződött. A Nagyszőlősi járás megszűnt, a hozzá tartozó településeket a beregszászihoz csatolták.³⁹



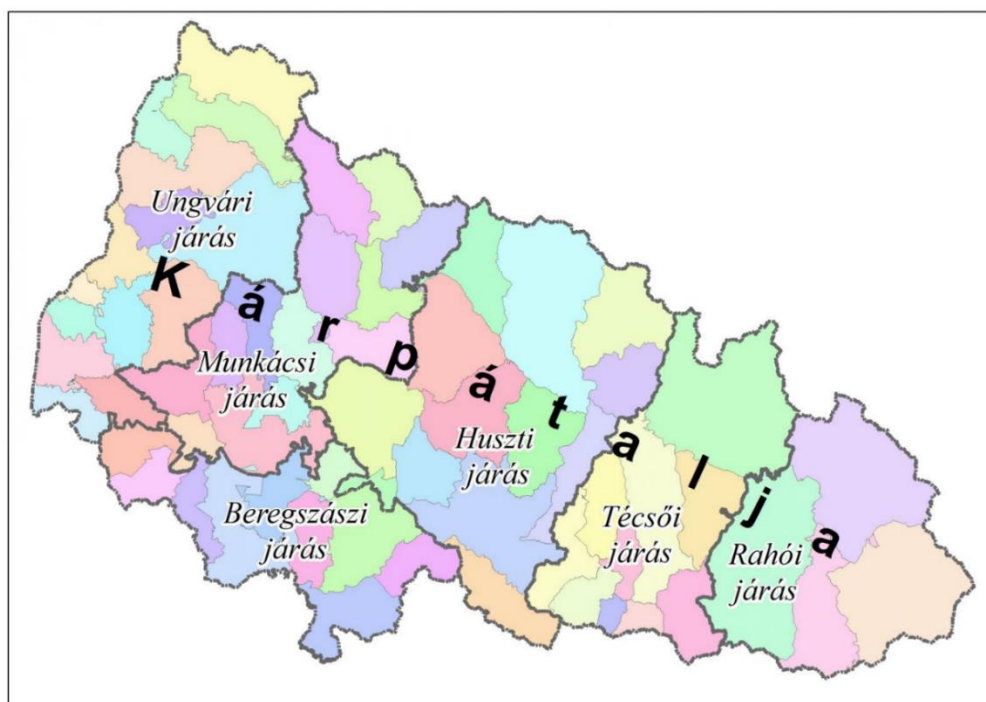
2. térkép: Kárpátalja közigazgatási felosztása a 2020-as reformig
(Összeállította: Molnár D István)⁴⁰

Az új közigazgatási felosztás következtében a korábban Nagyszőlősi járáshoz tartozó Nevetlenfalu a Péterfalvi Kistérséghez tartozó település lett a Beregszászi járásban (lásd: 3. térkép).

³⁸ Tóth-Orosz Enikő: Decentralizáció Kárpátalján. Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont honlapja. Elérhető: <https://hodinkaintezet.uz.ua/decentralizacio-karpataljan/> (letöltve: 2023. 05. 12.)

³⁹ Uo.

⁴⁰ Tóth-Orosz E.: Decentralizáció Kárpátalján i. m.



3. térkép: Kárpátalja új közigazgatási felosztása 2020-tól
(Összeállította: Molnár D István)⁴¹

A Péterfalvi Kistérség tanácsa 26 képviselőből áll. A tanácsban a településnek egy magyar nemzetiségű és egy ukrán nemzetiségű képviselője van jelen.⁴² 1998-ig a községet Macsiovszki József polgármester vezette. 2002-2006 között egy ukrán nemzetiségű polgármestere volt Nevetlenfalunak. 2006-tól pedig Nevetlenfalu polgármestere a magát magyar nemzetiségűnek valló Oroszi József, aki 2020-tól a Péterfalvi Kistérség polgármestere.

2.4. Utcanevei

2001-ben tizenegy hivatalos utcanév van a községben, ezekben a jellegzetes névadási sajátosságok körvonalazhatók.⁴³

1. Magyar író, költő személynevéből alakult utcanév: Petőfi utca
2. Orosz írók, költők személynevéből alakult utcanév: Majakovszkij utca, Nyekraszov utca
3. Orosz űrhajós személynevéből alakult utcanév: Gagarin utca
4. Szovjet államfő (fedő-) nevéből alakult utcanév: Lenin utca
5. Történelmi iratnévből alakult utcanév: Internacionálé utca
6. Irányáról elnevezett utca: Akli utca
7. Az utcában található valamilyen létesítményről kapta nevét: Vasút utca

⁴¹ Tóth-Orosz E.: Decentralizáció Kárpátalján i. m.

⁴² Депутати громади: Список депутатів. Вебсторінка Пийтерфолвівської сільської ради. Джерело: <https://www.peterfalvaotg.gov.ua/депутати-громади/> (2024.05.11.)

⁴³ Kocán 2001. 33.

8. Elvont fogalmakból alakult utcanevek: Barátság utca, Ifjúsági utca⁴⁴

A személynévi eredetű utcaneveknél az „emlékállítás” figyelhető meg, más nem fedezhető fel az adott objektum és a hozzákapcsolódó név között.⁴⁵

Több útvonalnak (a hivatalosan kívül) népi neve is van. Ezek névadási gyakorlata a következő: alakjáról (Patkó utca ~ Gagarin utca), a két utca közt lévő távolságról (Kuba utca – *Vietnámi utca) és koráról (Új utca) kapták nevüket. Két esetben megfigyelhető, hogy az orosz személynévi eredetű utcanévnél képződött népi név (pl. Gagarin utca és Nyekraszov utca).⁴⁶

Egy bekötőút van a községben, amelyet személynév (vezetéknév) + névutós alakban neveznek meg a lakosok. Ez azzal magyarázható, hogy ezen az útszakaszon lakóházak nincsenek, így csupán a Fogadó utca és a bekötőút kereszteződésénél letelepült családnak a vezetéknéve szolgál a névadás alapjául, mivel ez ősporta a többi (bekötőúttal) szomszédságban lévő házzal szemben (Száráz mellett).⁴⁷

„Az ukrainai helyi önkormányzatokról” szóló 26. cikk első részének 41. bekezdésének 37. cikke értelmében, figyelembe véve a képviselők javaslatait és észrevételeit, a végrehajtó bizottság 2022. április 28-i határozata alapján a Péterfalvi Kistérség úgy határozott, hogy a Nevetlenfaluban található Gagarin utca nevét Zöld utcára, Majakovszkij utca nevét Béke utcára, s a Nyekraszov utca nevét Nárcisz utcára módosítja.⁴⁸

2.5. Népeisége

1851-ben 178 római katolikus, 48 görögkatolikus, 107 református, 25 izraelita lakta a települést. 1862-ben a lélekszám 363 fő és a „divatozó nyelv” a magyar.⁴⁹ Az 1877-es helyiségnévtárban a következőket találjuk: „Nevetlen, falu, Ugocsa megye, tiszántúli járás, 85 ház, 450 lélek, magyar, római katolikus, 1053 katasztrális hold, törvényszék Szatmár, járásbíró Halmi, adóhivatal Nagyszőlős, utolsó posta Halmi”.⁵⁰ 1900-ban Nevetlenfalu 499 lakosa magyar, 3 fő német, 1 fő pedig rutén anyanyelvű. Ugyanezen évben felekezeti megoszlása szerint 231 római katolikus, 86 görögkatolikus, 4 evangélikus, 143 református és 39 izraelita lakott a településen.⁵¹ 1910-ben 542 fő,⁵² 1921-ben 562,⁵³ 1940-ben 806,⁵⁴ 1941-ben 728,⁵⁵ 1969-ben 1094 és 1982-ben

⁴⁴ Kocán 2001. 33.

⁴⁵ Uo. 33.

⁴⁶ Uo. 33.

⁴⁷ Uo. 33.

⁴⁸ 16 сесії 8 скликання Пийтерфолвівської сільської ради Бергівського району Закарпатської області: РІШЕННЯ №1512 Про перейменування вулиць. Вебсторінка Пийтерфолвівської сільської ради. Джерело: <https://drive.google.com/file/d/1yE7Nk3ZS9QFFOmVKLaj81YXrZbm4xES/view?usp=sharing> (2024.05.11.)

⁴⁹ Szabó 1994. 211.

⁵⁰ Kocán 2001. 32.

⁵¹ Szabó 1994. 211.

⁵² Botlik–Dupka 1993. 159.

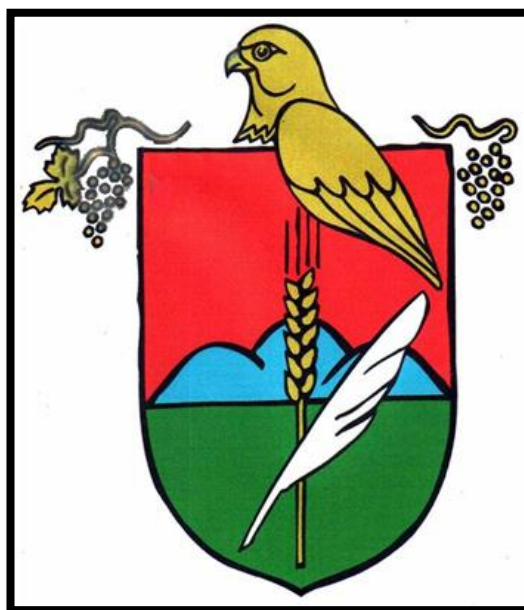
⁵³ Szabó 1994. 211.

⁵⁴ Botlik–Dupka 1993. 159.

1275 fő élt a településen.⁵⁶ Lakosainak száma: 1989-ben 1419 fő, akik 4/5 részben magyarok,⁵⁷ míg 1991-ben 1200 fő, amelyből 1150 fő magyar.⁵⁸ 1999-ben 1620 lakosának 80%-a volt magyar. A hivatalos népszámlálási adatok alapján Nevetlenfalu lakossága a 2001. évben 1632 fő volt. Ebből 1401-en (a lakosság 85,85%-a) magyar nemzetiségűnek vallotta magát.⁵⁹ A 2002-es népszámlálás adatai szerint a község lakossága körülbelül 1559 fő.⁶⁰

2.6. Első címere

A címer alapja az a klasszikus pajzs forma, amely a magyar címerben is található. A címerpajzs felül vízszintesen vágott, alul enyhén csúcsosan ívelt, szimmetrikus formájú. A pajzsforma vízszintesen hasított az aranymetszés szabályainak megfelelően. A felső nagyobb mező színe vörös, az alsó zöld. A két mezőt kék színű hármashalom választja el, mely a címerpajzs bal szélétől a jobb széléig tart. A pajzs közepén (a pajzs alsó csúcsától indulva) stílizált, egyenes szárú arany búzakaralász osztja ketté a pajzsot. A búzakaralász előtt 70°-os szögben állított stílizált, fehér színű lúdtoll látható, amely a zöld mező aljából indulva halad, takarva a búzakaralász szárát a hármashalom, a lúdtoll felső vége kishíján hozzáér a sólyom szárnyvégeéhez.⁶¹



1. kép: Nevetlen első címere⁶²

A címerpajzs tetején oromdíszként bal felé tekintő arany színű stílizált sólyomfej és -szárny

⁵⁵ Szabó 1994. 212.

⁵⁶ Botlik–Dupka 1993. 159.

⁵⁷ Szabó 1994. 212.

⁵⁸ Botlik–Dupka 1993. 159.

⁵⁹ Nevetlenfalu honlapja (készítette Szabó János 2009). Elérhető: <https://www.nevetlenfalu.hu/page.php?4> (letöltve: 2023.04.05.)

⁶⁰ Kocán 2001. 33.

⁶¹ Futó Tamás, grafikusművész: Nevetlen első címere. Budapest, 2000.

⁶² <http://www.heraldicum.ru/ukraine/towns/images/nevetlen.jpg> (2023-04-11)

helyezkedik el. A sólyom testét nem látjuk, de a szárnya rátakar a címerpajzsra úgy, hogy a szárny csúcsa a piros mező középmagasságában majdnem érinti a címerpajzs jobb szélét. A címerpajzs bal és jobb felső sarkánál a pajzson kívül egy-egy stílizált, arany szőlőfürt és inda képezi a címerpajzsot kívülről díszítő ornamentikát.⁶³

A címerben használatos színek egyfelől a magyar nemzeti identitáshoz kapcsolódnak, másfelől a kék és sárga, illetve arany révén az ukrán nemzeti színekhez is. A hármashalom kapcsolódási pont a magyar címerhez, egyben utalás a közelben húzódó Kárpátok hegyeire. A búzakalász ősi és a mai napig szent termékenységi és bőség szimbólum – mely minden népcsoport számára azonos tartalommal bír - jelen címeren nemcsak a tevékenységre utal, de egyben a hajthatatlanságot is jelenti valamint az ég és föld közötti kapcsolatot szimbolizálja. A lúdtoll részben a falu eredeti nevére utal, másrészt a minden korban fontos írásbeliségre, tudásra utaló szimbólum. A külső ornamentikában megjelenő szőlőfürtök is a tevékenységre utalnak.⁶⁴

2.7. Anyanyelvi intézményei

2.7.1. Nevetlenfalui Középiskola

Az XIX. század 80-as és 90-es éveiben Nevetlenfaluban már működött iskola. A Csehszlovák Köztársaság idején a községbe megnyitották a cseh tannyelvű elemi iskolát, s mivel nem állt rendelkezésre szabad épület, új iskolát építettek a falu főutcáján, amely két tanteremmel és egy, tanárok számára kialakított szobával rendelkezett. 1931 és 1935 között a csehszlovák kormány Kárpátalján bevezette a kötelező nyolcosztályos oktatást, így Nevetlenfaluban is megszervezték a nyolcosztályos iskolát két összevont osztállyal. Ugyanakkor a faluban működött egy nyolcosztályos iskola magyar nyelvű oktatással is, két összevont osztállyal. Ez az iskola sokkal rosszabb anyagi helyzetben volt, mint a cseh iskola. Tényleges anyagi támogatást a római katolikus és református egyház nyújtott számára, mivel a lakosság túlnyomó többsége vallási hovatartozás szerint római katolikus vagy református volt. Ennek megfelelően a tanulók nevelése keresztény erkölcsi alapon történt. A hittanórákat az iskolában a lelkészek tartották: a római katolikus Gager Antal és a református Bukó Lajos. 1938 őszén a cseh nyelvű oktatással működő iskola bezárásra került, és csak a magyar iskola működött tovább.⁶⁵

⁶³ Futó Tamás, grafikusművész: Nevetlen első címere. Budapest, 2000.

⁶⁴ Uo.

⁶⁵ Nevetlenfalui Középiskola honlapja. Elérhető: https://neki.ucoz.ua/index/istorija_shkoli/0-9 (letöltve:2024.05.11.)



2. kép: Az egykori nevetlenfalui iskolaépület 1948-ban⁶⁶

1945-ben a faluban megnyílt a magyar tannyelvű hétosztályos iskola. Az iskola első igazgatója Kekercsén Miklós volt. Iskolai helyiségként a volt cseh iskola épületét és az egykori községháza helyiségeit használták: összesen 5 tantermet és 1 irodát. Az 1947-1948-as tanévben a 285 gyereket 13 pedagógus oktatott az iskolában (ebből az 1-4. osztályokban 127 tanuló, az 5-7. osztályokban pedig 148 tanuló járt).⁶⁷

1948-ban megkezdődött egy új iskolaépület építése a falu központjához közel, a főutcán, amely négy tantermet és egy tanári szobát foglalt magába. Az 1948-1949-es tanévben a tanárok száma 17-re emelkedett. 1950 és 1954 között az iskola igazgatója Joszip Jamnyickij volt, 1954-től Ivan Prodan. Az 1954-1955-ös tanévben az iskolában 9 tanár dolgozott. 1960 januárjától a nevetlenfalui hétosztályos iskola áttért a nyolcosztályos általános kötelező oktatásra, és az iskola nevét nevetlenfalui nyolcosztályos iskolára változtatták. Az 1961-1962-es tanévtől kezdődően az iskolában egy ukrán tannyelvű osztály indult (osztályfőnök: Poljancsuk Malvin). 1966. szeptember 1-jén pedig megnyílt az 5. osztály ukrán tanítási nyelvvel. Az 1970-1971-es tanévtől az iskola igazgatója Vaszil Kövesligeti lett. A pedagógusok száma 21 fő volt.⁶⁸

A 70-es évek közepén megkezdődött egy új iskola építése a falu központjában, mely 1984. szeptember 1-jén nyitotta meg kapuit. 1988. szeptember 1-től pedig párhuzamosan folyik az oktatás magyar és ukrán nyelven az iskolában. Az 1988-1989-es tanévben az iskolai tantestületben 20

⁶⁶ https://neki.ucoz.ua/index/istorija_shkoli/0-9 (letöltve: 2024-05-11)

⁶⁷ Nevetlenfalui Középiskola honlapja. Elérhető: https://neki.ucoz.ua/index/istorija_shkoli/0-9 (letöltve: 2024-05-11)

⁶⁸ Uo.

szaktanár, 5 osztálytanító és 5 napközis nevelő szerepelt.⁶⁹

A Nevetlenfalui Középiskola jelenleg közel 200 diákkal, 32 pedagógussal és 19 személyzeti taggal működik. Az iskola igazgatója Korpos András, aki 1989-től földrajzot tanít az intézményben, s 2020-ban lett igazgató. A diákok Nevetlenfalun kívül Akliról, Aklihegyről, Batárról és Újakliról utaznak be. A becsült építési kor alapján 35 éves iskolaépület önkormányzati tulajdonban áll, jelenleg a Péterfalvi kistérség tartja fenn. A teljes belső felújításon átesett „Kárpátaljai magyar bázisiskolák felújításának támogatása” program keretein belül 2025. április 12-én adták át a felújított Nevetlenfalui Középiskolát.⁷⁰

2.7.2. Nevetlenfalui Művészeti Iskola

Nevetlenfaluban jelenleg is működik egy zeneiskola, amely 1988-ban jött létre a falu egykori kultúrfelelősének, Kosztya Margitnak a kezdeményezésére. Az iskola megvalósításához az akkori „Komszomol” kolhoz elnöke, Engi Gábor biztosította az anyagi háttérrel. Azonban nem állt rendelkezésre szabad épület, így a zeneiskolát a helyi általános iskola épületébe szervezték meg. 1988-ban 67 gyereknek 6 tanár oktatott hangszeres zenét, többek között fúvós hangszereken, hegedűn, zongorán és tangóharmónikán tanulhattak meg játszani. Az iskola első igazgatója Csüri Lajos volt (1988-1993); 1993 és 2003 között pedig Király Kálmán. 2003-ban a zeneiskola új szakokkal bővült (tánc, rajzsakkör) és az iskola nevét Nevetlenfalui Művészeti Iskolára változtatták. Az intézményt 2003-tól Király Natália igazgatja,⁷¹ amely 2008-ban esett át az állami attesztáción. A megyei vezetőség kimagasló teljesítményükért elismerésben részesítette az iskolát. A tanári karral még abban az évben megszervezték egy jótékonysági koncertet is, amit aztán tíz éven keresztül minden évben megismételtek Nagyszőlősen, a fogyatékkal élők világnapja kapcsán.⁷²

Az oktatási intézmény életében jelentős mérföldkő volt, amikor 2018-ban a helyi általános iskolából átkerültek egy új épületbe. A községháza épületének felső szintjének a felújítását 2015-ben kezdték meg, miután egy budapesti jótékonysági koncert adományaiból sikerült támogatáshoz jutni. Ezt követően beköltöztek az új épületbe, ahol minden tanárnak lett saját osztálya, külön énekkar, szolfézs osztály. Az iskola alapításának 35. évfordulója tiszteletére a kistérség oktatási

⁶⁹ Nevetlenfalui Középiskola honlapja. Elérhető: https://neki.ucoz.ua/index/istorija_shkoli/0-9 (letöltve:2024-05-11)

⁷⁰ Sz. Kárpáthy Kata: Átadták a felújított Nevetlenfalui Középiskolát. Kárpátalja.ma hírportál, 2025.04.13. Elérhető: <https://karpatalja.ma/karpatalja/oktatas/atadtak-a-felujitott-nevetlenfalui-kozepiskolat/> (letöltve:2025-05-21.)

⁷¹ Adatközlő: Király Natália, 1964. évi születésű, a Nevetlenfalui Művészeti Iskola igazgatója

⁷² Simon Rita: A Nevetlenfalui Művészeti Iskola csillog Kárpátalja térképén. Kárpáti Igaz Szó, 2023.10.29. Elérhető: <https://kiszo.net/2023/10/29/a-nevetlenfalui-muveszeti-iskola-csillog-karpatalja-terkepen-%e2%94%82kiszo-interju/> (letöltve:2024.05.11.)

osztályának támogatásával megújult a díszterem is.⁷³

Jelenleg mintegy 120 gyerek jár a zeneiskolába, akiket összesen 14 tanár oktat. A gyerekek jellemzően a környező öt faluból érkeznek (Szőlősgyula, Akli, Aklihegy, Nevetlenfalu, Batár). Fúvós hangszereken, hegedűn, zongorán és cimbalmon tanulhatnak meg játszani. Utóbbi Kárpátalján különlegességnek számít, és a magyar vonatkozású zeneiskolák közül csak Nevetlenfaluban oktatják.⁷⁴

2.7.3. Nevetlenfalui Óvoda

A középiskolában működött az óvoda Nevetlenfaluban 1999-től 2004-ig, de csak a nyári iskolai szünet idején. 2003 őszén az érdi Egymásért Alapítvány jóvoltából a helyi rendelőintézet felső szintjén sikerült berendezni a hiányzó óvodát, amely 2004 május elsején nyitotta meg kapuit. Az igazgatója, Lovász Éva lett.⁷⁵

2017-ben a magyar kormány által meghirdetett Kárpát-medencei Óvodafejlesztési Program keretében a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség kezdeményezte egy új óvoda építését a községben. Végül a római katolikus egyház tulajdonában lévő, kiperivatizált régi rendelői telek helyén megkezdte az új óvoda építését magyarországi támogatással, a Katolikus Karitászon keresztül. 2018 szeptemberétől megindult a bontási művelet; az építkezési munkálatok pedig 2018-tól 2021-ig tartottak, melyben 8 helyi férfi vett részt. Az új óvoda 2022. október 26-án nyitotta meg kapuit a gyerekek előtt. Az óvoda épülete a Nevetlenfalui Római Katolikus Egyházközségé, de a Péterfalvi kistérség tartja fenn. A jelenlegi hivatalos neve: Nevetlenfalui Óvoda.⁷⁶

2023 novemberétől az óvoda igazgatója, Fudella Anita. Jelenleg az óvoda kis- és nagycsoporttal egyaránt 29 gyereket számlál. A kiscsoportot katica- a nagycsoportot pillangócsoportnak is nevezik. 2023-ban 9 gyerek ballagott el, idén 6 gyerek búcsúzik az óvodától. Az óvodának 15 munkatársa van, köztük 6 pedagógus, szakácsnő, konyhai kisegítő, 3 dada/segédóvónő, orvos, gazdasági vezető, javító munkás és őr. Heti kétszer van zenefoglalkozás Korcsinszky Dánics Juliannával, aki játékosan táncra, énekekre tanítja a gyerekeket. Heti egyszer sor kerül népi játékokra, hagyományörzésre Kurendás Szilvia vezetésével. A gyerekek számára rendszeresen folyik a hitoktatás: római katolikus részről Pados Ágnes oktatja, a református gyerekek számára Oroszi Izabella, s a görögkatolikus gyerekeknek Iván Gábor, görögkatolikus áldozópap. Ezenkívül a kápolnában mindennapot lelki percekkel indítanak a gyerekek. Az

⁷³ Simon Rita: A Nevetlenfalui Művészeti Iskola csillog Kárpátalja térképén. Kárpáti Igaz Szó, 2023.10.29. Elérhető: <https://kiszo.net/2023/10/29/a-nevetlenfalui-muveszeti-iskola-csillog-karpatalja-terkepen-%e2%94%82kiszo-interju/> (letöltve:2024.05.11.)

⁷⁴ Uo.

⁷⁵ Ferenczi Katalin: Új óvodát kapott Nevetlenfalu. Kárpátaljalap, 2004.05.07., 173. szám. Elérhető: <https://karpataljalap.net/2004/05/07/uj-ovodat-kapott-nevetlenfalu> (letöltve:2024.05.11.)

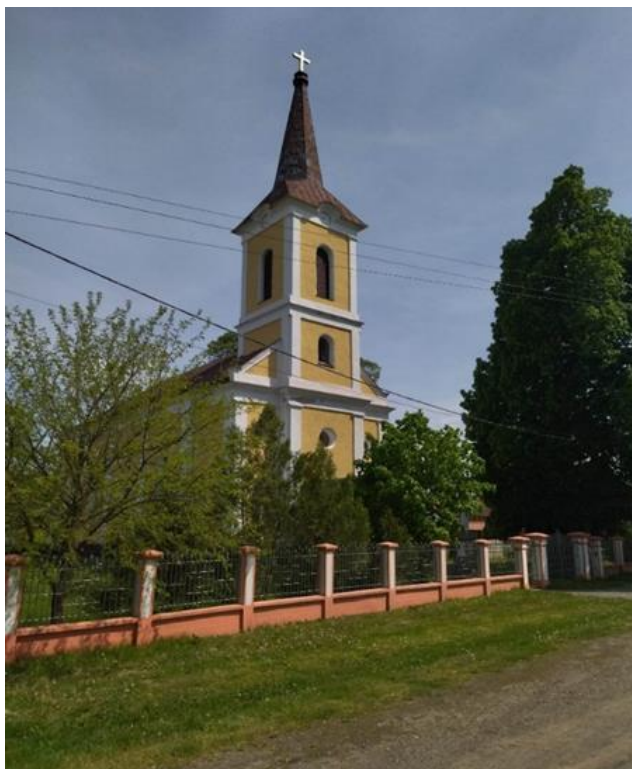
⁷⁶ Adatközlő: Fudella Attila, 1983. évi születésű, a Nevetlenfalui Római Katolikus Egyházközség kurátora

óvodában sor kerül zártkörű és nyílt rendezvényekre. Zártkörű a farsang és az aranyősz, ahová a szülők nem hivatalosak. A nyílt az anyáknapja, mikulás/karácsony és a ballagás.⁷⁷

2.8. Nevetlenfalui Római Katolikus Egyházközség

A plébániát a 14. században alapították. A hitújítás idején elvesz az ősi kistemplommal együtt, utóbbit a katolikusok 1744-ben szerezték vissza. A plébániát csak 1790-ben állították helyre. Mivel a templom a különféle viszontagságok közepette, kivált pedig az 1880. évi földrengés által megrongálódott, újak az építésébe fogtak, melyet 1903-ban szenteltek fel. Anyakönyvezetés kezdete: 1790.⁷⁸

1994-1996 között a lelkipásztor: Hermann Áron. A hívek száma 740 fő, az istentisztelet nyelve magyar. Kiemelkedően értékes, ellenben meglehetősen rossz állapotú orgonáját, mely ma műemlékértékű, a pressburgi karl Klöckner mester építette 1844-ben. Fíliája: Aklihegy.⁷⁹



3.kép: Szent Kereszt Felmagasztalása Templom (saját felvétel)

A Nevetlenfalui Római Katolikus Egyházközség plébánosainak névsora 1790-től 2025-ig: Bodó Mihály (1790-1810), Moldoványi Bogdán (1810.febr.-dec.), Pányoki Dániel (1810-1815), Bokor János (1815-1817), Papp György (1817-1819), Csorba József (1819-1820), Gorove Antal

⁷⁷ Adatközlő: Fudella Anita, 1989. évi születésű, a Nevetlenfalui Óvoda igazgatója

⁷⁸ Palkó-Ivaskovics-Tárczy-Kohán: Kárpátalja templomai. Római katolikus templomok. – Ungvár, 1997. 59.

⁷⁹ Uo.

(1820-1829), Markovits Tivadar (1829-1834), Gorove Antal (1834-1846), Lenárd József (1846-1849), Brad Ferdinánd (1849-1851), Bodnár Béla (1851-1853), Szabó József (1853-1854), Kázmérfi Antal (1854-1896), Köncs László (1896-1907), Rokk István (1907. ápr.-júl.), Reiter András (1907-1921),⁸⁰ Rokk István (1921-1930), Háger Sándor (1930-1944), Tarnóczi János, Falveter Béla (ketten egy évig), Tempfli István (1945-1951), Fekete István (1951-1957), Tempfli István (1957-1958), Müller István (1958-1960), Fekete István (1960-1966),⁸¹ Galambos József (1966-1967), Szólics Bálint (1967-1973), Müller István (1973-1974), Hasák Gyula (1974-1975), Szólics Bálint (1975-1980), Károlyi Lajos (1980-1989), Radics Mátyás Dávid (1989-1993), Német Imre (1993-1994), Hermann Áron (1994-1996), Reisz Péter Pál (1996-1999), Bán Jónás (1999-2004), Lengyel Dónát atya (2004-2008), Bán Jónás (2008-2010), Hajas László Ámosz (2010-2022), Bán Jónás (2022-től napjainkig (2025)).⁸²

A nevetlenfalui római katolikus templom stációs képeit 1938-ban állították Háger Sándor szervezésével, aki 1944-ben elhagyta a plébániát. Az egyház lelkipásztor nélkül maradt egy ideig. 1945-től 1950-ig Tempfli István volt a nevetlenfalui római katolikus plébános, aki 1946-ban az első nyilvános szent áldozás előkészítője volt. Az egyházközségben 1947-ben került sor az első nyilvános bérmlásra. Tempfli idején az egyház nagyon szegény volt, 1948-ban a plébániát is kiürítették a katonaság részére. 1950-ben Tempfli István Aknaszlatinára került, onnan pedig lágerbe vitték. 1950-től 1956-ig Fekete István helyettesítő plébános volt. Tempfli István 1956-tól 1958-ig ismét római katolikus plébános, és 1957-ben megszervezte az első római katolikus templom külső felújítását. Müller István 1958 és 1960 között volt helybeli plébános, aki Rahóról került Nevetlenfaluba, Tempfli pedig az ő helyére ment Rahóra, mintegy helyet cseréltek. 1960 és 1967 között Fekete István helyettesítő plébános volt haláláig. 1968-tól a tiszaujlaki Galambos József plébános látta el egy évig a gyülekezetet. 1969-től 1980-ig a királyházi Szólics Bálint volt a helyettesítő plébános. Ezt követően Károlyi Lajos, mezőkaszonyi plébános szolgált a gyülekezetben 1989-ig.⁸³

1989 óta a ferences rendű papok szolgálnak a gyülekezetben. Ma a gyülekezet lélekszáma: 500 fő. A vasárnapi miséken a gyülekezet 40%-a vesz részt. Jelenlegi plébános: Bán Jónás. A képviselő testület 12 tagú. A gyülekezetben folyik a hitoktatás, illetve ministráns foglalkozás. A templombúcsút szeptember 14-én tartják.⁸⁴

⁸⁰ Kázmérfi Antal: Nevetlenfalui római katolikus plébánia története. Nevetlenfalu, 1880.

⁸¹ Nevetlenfalui Római Katolikus Egyházközség 1920-1966-os évi anyakönyve

⁸² Nevetlenfalui Római Katolikus Egyházközség 1990-2023-as évi anyakönyve

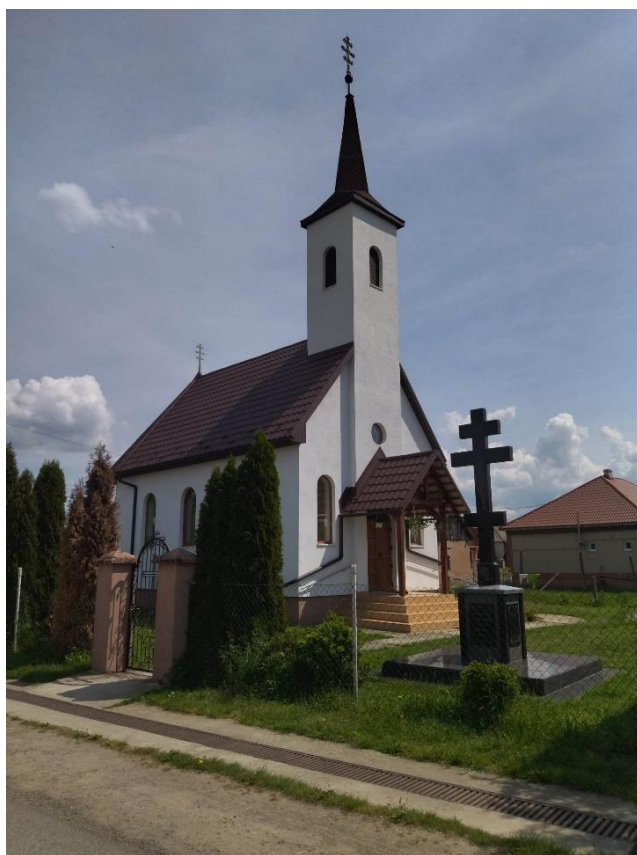
⁸³ Kázmérfi Antal: Nevetlenfalui római katolikus plébánia története. Nevetlenfalu, 1880.

⁸⁴ Adatközlő: Fudella Attila, 1983. évi születésű, a Nevetlenfalui Római Katolikus Egyházközség kurátora

2.9. Nevetlenfalui Görögkatolikus Egyházközség

A Nevetlenfalui Görögkatolikus Egyházközség viszonylag rövid múltra tekint vissza. Görögkatolikus templomát 2011-ben szentelték fel, addig a gyülekezet nem rendelkezett saját templommal (lásd: 4. kép). A templom felépítése előtt a miséket a nevetlenfalui római katolikus templomban tartották, hetente egyszer. A gyülekezet jelenleg 120 tagot számlál és jelenleg Iván Gábor szolgál a településen, aki így nyilatkozott a helyi gyülekezet életéről:

„A templomot 2011. október 22-én szentelték fel, Szent György ünnepének tiszteletére. A templombúcsút április 23-án tartjuk, átlagosan 80-100 fő vesz részt rajta. Olyan programokra kerül sor, mint az Ünnepi Szent Liturgia, Körménét, olajkenet, búzaszentelő. Nagyböjt elején görögkatolikus egyházunkban szokás a koliba (koliva) megáldása Szent Tivadar nagyvértanú tiszteletére és a böjti kitartás megerősítésére. Hetente háromszor van Szentmise, átlagosan 40-50 fő részvételével. A gyerekek számára rendszeresen folyik a hitoktatás, illetve nyáron megrendezésre kerül egy három napos biblia tábor.”⁸⁵



4. kép: A nevetlenfalui görögkatolikus templom (saját felvétel)

Jákó Gabriella, a Nevetlenfalui Görögkatolikus Egyházközség egyik gyülekezeti tagja ekképpen nyilatkozott az egyházzal: „A görögkatolikus miséket a templom építése előtt a római

⁸⁵ Adatközlő: Iván Gábor, 1990. évi születésű nevetlenfalui görögkatolikus pap

*katolikus templomban tartottuk. Szűcs Viktor tartotta a misét, hetente egyszer, amin átlagosan 15-20 ember vett részt. A templomunk 4 évig épült. Három papunk volt: Szűcs Viktor (az egyház első papja), Petrás László és a jelenlegi Iván Gábor. Az egyházi életből igyekszem teljesen kivenni a részem, különböző szolgálatokat teljesítek a gyülekezetben.*⁸⁶

⁸⁶ Adatközlő: Jákó Gabriella, 1965. évi születésű, a Nevetlenfalui Görögkatolikus Egyházközség tagja

III. FEJEZET

A NEVETLENFALUI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG TÖRTÉNETE ÉS IRATANYAGAINAK ELEMZÉSE

3.1. A gyülekezet története

A kezdetektől fogva Nevetlenfalu templomos hely volt.⁸⁷ A falu lakói a reformáció kezdetén vették fel az új vallást.⁸⁸ 1540-ben Gyakfalvi Eufrozina a házát és a hozzátartozó szántóföldeket, rétet, halászóvizet és szőlőhegyet a falu Mindenszentekről elnevezett templomának adományozta. 1573-ban Gödő János falusbíró idejében, 34 jobbágycsalád mellett 3 zsellér lakott a faluban. A dézsmából járó negyedrészt a batári prédikátornak adták, aki a gyülekezetet, mint leányegyházat gondozta. A következő században a helység lakossága inkább fogyott, mint szaporodott. Így Nevetlenfalu továbbra is Batár filiája maradt egészen a XVII. század végéig. Ennek ellenére 1611-ben nemcsak prédikátor, hanem az iskolarektor is szolgált a gyülekezetben. 1645-ben Ilosvai Sz. István a dézsmából járó rész felvételekor a következőképpen nevezte meg magát az általa adott nyugtán: „*A batári és a nevetlenfalui gyülekezeteknek az Isten Igéje predikálásában fáradozó papja és szolgálója: Ilosvai Sz. István 1645-ben.*”⁸⁹ A gyülekezet a XVIII. század elején vált anyaegyházzá, mert az 1728. évi összeírásban már így szerepel. Lelkipásztora ekkor Gyalay Sámuel volt.⁹⁰ 1843-ban mindössze 108 lelket számlált.⁹¹

A XIX. századi gótikus stílusú templom helyén új református templom épült 1910-ben. A jó arányú, klasszicista jellegű templom egyhajós, a nyolcszög három oldalával záruló apszissal. A nyugati homlokzat felett emelkedő kétszintes, hegyes gúlasisakos tornya háromszög oromzattal kapcsolódik a hajóhoz. A lizénákkal tagolt homlokzatokon lévő ablakok és a nyugati bejárat félköríves záródásúak. 1987-ben a hívek adományából felújították a templomot. A templom 200 férőhelyes.⁹²

Az 1989. évi népszámlálás szerint a falu lakossága 1419 fő, ebből református 485 fő.⁹³ 1996-ban a gyülekezet visszakapta tulajdonába az 1948-ban törvénytelenül elkobzott parókiát. 2000 tavaszán megkezdődött az új parókia építése.⁹⁴ 2010-ben pedig a templom építésének századik évfordulója alkalmából templomfelújításra kerülhetett sor, valamint a templom teljes

⁸⁷ I. Máramaros-Ugocsa Egyházmegye 1999. 167.

⁸⁸ Radvánszky 2000. 83.

⁸⁹ I. Máramaros-Ugocsa Egyházmegye 1999. 167.

⁹⁰ Uo.

⁹¹ Uo.

⁹² Radvánszky 2000. 83.

⁹³ I. Máramaros-Ugocsa Egyházmegye 1999. 167.

⁹⁴ Radvánszky 2000. 83.

tetőszerkezetének cseréjére.

A Nevetlenfalui Református Egyházközség lelkipásztorainak névsora 1645-től 2025-ig: Ilosvai Sz. István (?-1645-?), Gyalay Sámuel (?-1728-?), Nagy Mihály (?-1808-?), Kondor Sámuel (?-1843-?), Szabó Miklós (?-1886-?), Szentpétery Pál (1922-1926), Bukó Lajos (1929-1944), Fekete Gyula (1944-1946), Király Kálmán (1947-1977), Oroszi Pál (1977-1988), Seres János (1989-2001), Lőrinc Attila (2001-2017),⁹⁵ Domonyi Erik (2017-től), Hunyadi Attila (2018-tól), Kardos Ágnes és Kobrin Mihály (2019-től), Ötvös Károly és Molnár Zsolt (2021.márc.-aug.), Ifj. Hájás István (2021 szeptemberétől napjainkig (2025)).⁹⁶

A Nevetlenfalui Református Egyházközség jelenlegi lelkésze, ifj. Hájás István ekképpen nyilatkozott a gyülekezet életéről: *„2021 óta szolgálom a gyülekezetben. Ez viszonylag nem sok idő, mégis úgy érzem, hogy már sikerült beilleszkedni, valamint megismerni és megszeretni a közösséget. Vezető testületünk, a presbitérium 12 tagú, ebből jelenleg 8-an vannak itthon, + még van két pót presbiterünk, akik szintén itthon tartózkodnak. A presbitériummal negyedévente ülésezünk, ami az évenkénti 4 kötelező ülést teszi ki, de tavaly például 6 ilyen ülésre kerülhetett sor, amit az egyházkerületi választás indokolt. A gyülekezet számos pályázatot megnyert, az egyik ilyen pályázat jóvoltából kettő darab légkondi felszerelésére kerülhetett sor templomunkban. Az egyházközségnek 11 munkatársa van, köztük hitoktató, gyerekmunkás, gondnok, kántor, szárazkántor. Heti kétszer van istentisztelet, vasárnap és csütörtökön, a csütörtöki istentisztelet után imaközösség, minden kedden gyülekezeti bibliaóra, pénteken női bibliaóra. Minden hónap első gyülekezeti bibliaórájára a presbitereket várom szeretettel, hogy ezáltal ők is valamilyen formában részesei legyenek a gyülekezeti életnek. A gyermekek számára rendszeresen folyik a hitoktatás és vasárnapi iskola, valamint az istentisztelet alatt örömhírkлуб és szombatonként kisífi az 5-7. osztályosok számára. Az ifjúságnak a konfirmációra való felkészítés és szombatonként nagyífi működik. Idén is mindenképp szeretnénk vakációs bibliahetet szervezni a gyerekek számára, bár a helyszín még kérdéses, de a tavalyi tapasztalatokból ítélve egy igencsak áldásos hetet hagyhattunk magunk mögött, ugyanis csaknem 170 gyerek fordult meg a hét folyamán. A gyülekezeten belül lehetőség van egy három alkalmas GYEK-es szeminárium, illetve kisífi vezető képző elvégzésére. Ezenkívül még részt lehet venni felnőtt konfirmációs képzésen is. Működik a gyülekezetben a diakóniai és missziói bizottság. A diakóniai bizottság tagjai idősek, betegek látogatásával foglalkoznak. A missziói bizottság tagjai pedig Isten igéjének terjedésére fókuszálnak. Ebből a célból kerülhetett kihelyezésre 10 darab igésdoboz a falu 10 különböző üzletében. A gyülekezet számára havonta egyszer van könyvajánló, amit a gyülekezet könyvtárából kitudnak kölcsönözni a gyülekezeti tagok. A gyülekezet havonta új igét tanul, viszont a köszöntő ige változatlan: „Ne*

⁹⁵ Fodor 2016. 686-687.

⁹⁶ A Nevetlenfalui Református Egyház 1994-2025-ös évi Anyakönyve

aggodalmaskodjatok tehát a holnap felől, mert a holnap majd aggodalmaskodik a maga dolgai felől. Elég minden napnak a maga baja.” Máté 6, 34.

3.2. Az egyházközség temploma, harangjai és úrasztali felszerelési tárgyai

Nevetlenfalu református egyházközségének temploma vaskerítéssel körülvett. Tornya a hajóba beépült. Toronysisakja a falak fölött beszűkül, majd sokszögletű hegyes gúla alakú. A templomhajó síkmennyezetű, két oldalán és a hajó végén ívelt ablakokkal. A két karzata egyszerű. A szószék szögletes, korona nélküli. Az 1930-ban épített parókiát 1947-ben elvette a szovjet hatalom, 1996-ban kapták vissza.⁹⁷

A helyi egyházközség két haranggal rendelkezik:

- Az egyik harang 1909-ből származik, mely bronzból készült öntött díszítéssel. Palmettasor, alatt *„ÖNTÖTTE EGRY FERENC KISGEJŐCÖN”*, alatta *„1909”*, akantuszvirágok, majd felirat: *„ÖNTETTE A NEVETLENFALUSI REF EGYHÁZ SZENTPÉTERY PÁL LELKÉSZ ÉS MÁTÉ FERENC GONDNOKSÁGA ALATT.”*⁹⁸

- A másik harang jóval később 1937-ben, Kisgejőcön, készült ugyancsak bronzból, öntött díszítéssel. Felül kalászkoszorú és *„ÖNTÖTTE EGRY FERENCZ KISGEJŐCZÖN 1937”*, majd virágfüzerek és felirat: *„ÖNTETTE A NEVETLENFALUSI REFORMÁTUS EGYHÁZ A HÍVEK ÖNKÉNTES ADOMÁNYÁBÓL BUKÓ LAJOS LELKÉSZ ÉS ILLYÉS JÓZSEF GONDNOKSÁGA ALATT 1937”* és spirálinda dísz.⁹⁹

A falu református egyházközségének tulajdonában továbbá az alábbi úrasztali felszerelési tárgyak vannak:¹⁰⁰

- Kehely – XVIII. században készült, Pozsonyban, ezüst, aranyozott. Peremes, tagolt domború talpú, szárán levélmintás dísz, nádusza tagolt vázás és korongos, kupája sima tulipánkehely. Jeggyel ellátva: Kőszeghy 1936. Sigismundus Georgius Metzner munkája.

- Kehely – XIX-XX. század fordulóján készült, ezüst, domború díszítéssel. Tagolt domború talpú, rövid szárán gyűrű, kupáján szélesedő szája alatt gyűrűvel. Díszítés: domború levélsor a talpon, a kupán babérkoszorú és reneszánsz levélminta.

- Boroskanna. A XVIII. században készült Eperjesen vagy Lőcsén, ón, öntött díszítéssel. Peremes, kissé domború talpán levéldísz, felfelé enyhén szűkülő testű, két-két kettős leveles sávval díszítve. A fedele tagolt, közepén kidomborodó. Billentője gyöngysoros. Felirata: *„MC. Nev. Sz. Ekla SZAMARA KÖRÖSI AND Ad + 1780.”*

- Kenyérosztó tányér. A XVIII. században készült, ón, vésett felirattal. Peremes, íves

⁹⁷ I. Máramaros-Ugocsa Egyházmegye 1999.

⁹⁸ Uo.

⁹⁹ Uo.

¹⁰⁰ Uo.

karimájú, lapos öblű. Karimáján koszorúban „AK”, hátoldalán karcolva „1754.”

- Abrosz. 1862-ben készült, fehér gyolcs, körben bolti csipkével. Két szélből, középen csipkével összedolgozott. Egyik sarkában piros gyöngyfonallal, keresztöltéssel egymást keresztező ágba a magyar címer, másik sarkában kereszt, szív és horgony. Körben felirat: „*VISKI VARGA MIHÁLY ÉS HITVESE PÁL ERZSÉBET, ISTEN DICSŐSÉGÉRE AJÁNLOTTÁK A NEVETLENFALUSI ANYASZENTEGYHÁZ ÚR ASZTALÁRA ISTEN ERÁNTI BUZGÓ TISZTELETBŐL 1862DIK ÉVBEN.*” Mérete: 225 x 147 cm.

- Abrosz. 1904-ben készült, sárga damaszt, körben rojtos. Felirata árnyalt bordó, zöld, ekrű selyemmel, laposöltéssel: „*AZ ISTEN DICSŐSÉGÉRE AJÁNDÉKOZTA TÓTH JÓZSEF T. ÖR. ÉS NEJE 1904. III/10.*” Mérete: 152 x 135 cm.

- Abrosz. 1977-ben készült, ekrű alapon zöld, piros, rózsaszín, sárga, fekete, fehér és bordó színnel nagy stilizált virágok. Körben hosszú sárga sodort rojttal. Selyemmel bélelt, itt olvasható a készítő neve és a készítés ideje: „*AJÁNDÉKOZTA FUDELLA JÓZSEFNÉ 1977.*” Mérete: 92 x 87 cm.

- Abrosz. 1985-ben készült, fehér, tiszta pamutból szőtt vászon, szedett mintával. Felirata: „*AZ ÉN VÉREM BIZONY ITAL, AZ ÉN TESTEM BIZONY ÉTEL. SUBA JÓZSEFNÉ AJÁNDÉKOZTA 1985-BEN*” Mérete: 96 x 93 cm.

- Terítő. A XIX. század végén készült, pamutosvászon, sárga vagdalásos mintával, sarkában készítője monogramjával: „F.R.” Mérete: 78 x 60 cm.

- Terítő. 1937-ben készült, középkék plüss, körben hosszú rojttal, szőlő és kalász mintával. Közepén kehely és 1937-es évszám. Körben felirat: „*HOZZÁD TÉRÜNK VÉDJ MEG KÉRÜNK Ján. XIII/1-17.*” „*ISTEN DICSŐSÉGÉRE ADOMÁNYOZVA.*” Mérete: 162 x 159 cm.

- Terítő. 1983-ban készült, fehér, tiszta pamutból szőtt vászon, rózsaszín mintás „nagyberegi” terítő. Felirata: „*KÉSZÍTETTE: PINTYE JÁNOSNÉ 1983.*” Mérete: 72 x 71 cm.

- Terítő. 1980-as években készült, fehér gyolcs, kék pamuttal eldolgózott cakkos széllel, rózsaszín és világoskék virágos mintával. Közepén kehely és két angyal mintával. Felirata: „*FELTÁMADOTT KRISZTUS.*” Mérete: 92 x 85 cm.

- Kendő. 1970-es években készült, gyolcs, a széle zöld és piros csíkos, közepe sárga. Felirata: „B. A. L.”

3.3. Az egyházközség iratanyagai

A Nevetlenfalui Református Egyházközség tulajdonában számos iratanyag őrződött meg. 1954-től megtalálhatóak a keresztelési anyakönyvek¹⁰¹ egészen napjainkig, amelyek évente rögzítik a megkeresztelt gyermekek számát (lásd: 1. táblázat), a szolgálatot teljesítő lelkészek neveit és szolgálati idejét is. Mindezek mellett megtalálhatóak még az anyakönyvekben a megkeresztelt gyermekek nevei, születési és megkeresztelési idejük, születési- és lakóhelyük, a szüleik nevei és vallása, valamint a keresztszülők nevei is.

**1. táblázat: A megkeresztelt gyermekek száma 1954 és 2023 között
a Nevetlenfalui Református Egyházközség keresztelési anyakönyvei alapján**

Nº	Év	Fő	Nº	Év	Fő	Nº	Év	Fő	Nº	Év	Fő
1.	1954	9	20.	1973	9	39.	1994	4	58.	2013	10
2.	1955	13	21.	1974	14	40.	1995	10	59.	2014	9
3.	1956	9	22.	1975	7	41.	1996	9	60.	2015	3
4.	1957	13	23.	1976	10	42.	1997	10	61.	2016	8
5.	1958	10	24.	1977	4	43.	1998	9	62.	2017	6
6.	1959	8	25.	1978	3	44.	1999	8	63.	2018	6
7.	1960	9	26.	1979	9	45.	2000	5	64.	2019	7
8.	1961	9	27.	1980	4	46.	2001	4	65.	2020	3
9.	1962	10	28.	1981	3	47.	2002	4	66.	2021	7
10.	1963	13	29.	1982	11	48.	2003	8	67.	2022	3
11.	1964	14	30.	1983	5	49.	2004	9	68.	2023	4
12.	1965	7	31.	1984	10	50.	2005	8	Összesen		550
13.	1966	15	32.	1985	13	51.	2006	10			
14.	1967	7	33.	1986	2	52.	2007	11			
15.	1968	12	34.	1987	13	53.	2008	1			
16.	1969	9	35.	1988	10	54.	2009	4			
17.	1970	13	36.	1989	5	55.	2010	6			
18.	1971	10	37.	1990	10	56.	2011	10			
19.	1972	8	38.	1991	1	57.	2012	13			

Forrás: saját szerkesztés

A keresztelési anyakönyveken kívül házasságkötési anyakönyveket is őriz a Nevetlenfalui Református Egyházközség 1954 és 2023 közötti időszakból, amelyek évekre lebontva hasznos adatokat tartalmaznak a házasságkötésekkel kapcsolatban, mint például: a házasodó felek neveit, felekezeti hovatartozásukat és a házasságkötések dátumát (lásd: 2. táblázat).¹⁰²

**2. táblázat: Házasságkötések száma 1954 és 2023 között
a Nevetlenfalui Református Egyházközség házasságkötési anyakönyvei alapján**

Nº	Év	Házasságok száma	Nº	Év	Házasságok száma	Nº	Év	Házasságok száma	Nº	Év	Házasságok száma
1.	1954	1	18.	1971	3	35.	1988	7	52.	2009	5
2.	1955	5	19.	1972	4	36.	1989	9	53.	2010	3
3.	1956	2	20.	1973	4	37.	1990	7	54.	2011	7
4.	1957	4	21.	1974	4	38.	1995	4	55.	2012	4
5.	1958	8	22.	1975	3	39.	1996	2	56.	2013	2
6.	1959	2	23.	1976	1	40.	1997	2	57.	2014	9
7.	1960	3	24.	1977	2	41.	1998	3	58.	2015	7

¹⁰¹ Nevetlenfalui Református Egyházközség: Keresztelési anyakönyvek 1954–1973, Keresztelési anyakönyvek 1973–1991, Keresztelési anyakönyvek 1994–2023.

¹⁰² Nevetlenfalui Református Egyházközség: Házasságkötési anyakönyvek 1954–1973, Házasságkötési anyakönyvek 1973–1990, Házasságkötési anyakönyvek 1995–2023.

8.	1961	6	25.	1978	7	42.	1999	1	59.	2016	5
9.	1962	1	26.	1979	5	43.	2000	2	60.	2017	2
10.	1963	5	27.	1980	4	44.	2001	2	61.	2018	2
11.	1964	6	28.	1981	8	45.	2002	3	62.	2019	3
12.	1965	1	29.	1982	5	46.	2003	5	63.	2020	0
13.	1966	1	30.	1983	10	47.	2004	7	64.	2021	3
14.	1967	10	31.	1984	4	48.	2005	3	65.	2022	1
15.	1968	3	32.	1985	4	49.	2006	7	66.	2023	0
16.	1969	3	33.	1986	6	50.	2007	1	Összesen		262
17.	1970	3	34.	1987	5	51.	2008	3			

Forrás: saját szerkesztés

A vizsgált iratanyagok között találunk még halotti anyakönyveket, amelyek a gyülekezetben 1954 és 2023 között bekövetkezett halálozásokról közölnek értékes adatokat. Az anyakönyvek rögzítik évente az elhunytak számát (lásd 3. táblázat), nevét, a halálozásuk idejét és annak körülményeit, azaz betegségben hunyt el az adott személy vagy természetes halál által.¹⁰³

3. táblázat: Az elhunytak száma 1954 és 2023 között a Nevetlenfalui Református Egyházközség halotti anyakönyvei alapján

Nº	Év	Halottak száma	Nº	Év	Halottak száma	Nº	Év	Halottak száma	Nº	Év	Halottak száma
1.	1954	5	18.	1971	4	35.	1988	3	52.	2009	4
2.	1955	5	19.	1972	3	36.	1989	4	53.	2010	9
3.	1956	3	20.	1973	4	37.	1990	3	54.	2011	5
4.	1957	5	21.	1974	2	38.	1995	8	55.	2012	7
5.	1958	2	22.	1975	4	39.	1996	3	56.	2013	6
6.	1959	3	23.	1976	3	40.	1997	2	57.	2014	5
7.	1960	3	24.	1977	8	41.	1998	3	58.	2015	4
8.	1961	0	25.	1978	4	42.	1999	3	59.	2016	7
9.	1962	3	26.	1979	4	43.	2000	5	60.	2017	6
10.	1963	1	27.	1980	7	44.	2001	4	61.	2018	6
11.	1964	4	28.	1981	7	45.	2002	8	62.	2019	2
12.	1965	3	29.	1982	8	46.	2003	9	63.	2020	8
13.	1966	2	30.	1983	6	47.	2004	3	64.	2021	9
14.	1967	3	31.	1984	3	48.	2005	12	65.	2022	1
15.	1968	2	32.	1985	5	49.	2006	3	66.	2023	8
16.	1969	0	33.	1986	11	50.	2007	3	Összesen		306
17.	1970	3	34.	1987	7	51.	2008	4			

Forrás: saját szerkesztés

A gyülekezet által őrzött iratanyagok között találunk olyanokat, amelyek 1938–1948 és 1995–2023 közötti időszakokból hasznos adatokkal szolgálnak a konfirmálásokról. A konfirmáltak anyakönyveiből évi bontásban megtudhatjuk a konfirmáltak számát (lásd: 4-5. táblázat), nevét, konfirmálási és születési idejét, születési- és lakóhelyét, a szülők neveit és vallását.¹⁰⁴

4. táblázat: A konfirmáltak száma 1938 és 1948 között a Nevetlenfalui Református Egyházközség iratanyaga alapján

Nº	Év	Fő	Nº	Év	Fő
1.	1938	7	9.	1946	3
2.	1939	9	10.	1947	28

¹⁰³ Nevetlenfalui Református Egyházközség: Halotti anyakönyvek 1954–1973, Halotti anyakönyvek 1973–1990, Halotti anyakönyvek 1990–2023.

¹⁰⁴ Nevetlenfalui Református Egyházközség: Konfirmáltak névsora 1938–1948, Konfirmáltak névsora 1995–2023.

3.	1940	12	11.	1948	20
4.	1941	11	12.		
5.	1942	13	13.	Összesen	123
6.	1943	9	14.		
7.	1944	11	15.		
8.	1945	-	16.		

Forrás: saját szerkesztés

**5. táblázat: A konfirmáltak száma 1995 és 2023 között
a Nevetlenfalui Református Egyházközség iratanyaga alapján**

Nº	Év	Fő	Nº	Év	Fő	Nº	Év	Fő	Nº	Év	Fő
1.	1995	2	9.	2003	15	17.	2011	10	25.	2019	8
2.	1996	3	10.	2004	5	18.	2012	11	26.	2020	2
3.	1997	13	11.	2005	8	19.	2013	10	27.	2021	10
4.	1998	5	12.	2006	5	20.	2014	6	28.	2022	6
5.	1999	13	13.	2007	16	21.	2015	3	29.	2023	3
6.	2000	6	14.	2008	10	22.	2016	5	Összesen		261
7.	2001	33	15.	2009	7	23.	2017	5			
8.	2002	19	16.	2010	12	24.	2018	10			

Forrás: saját szerkesztés

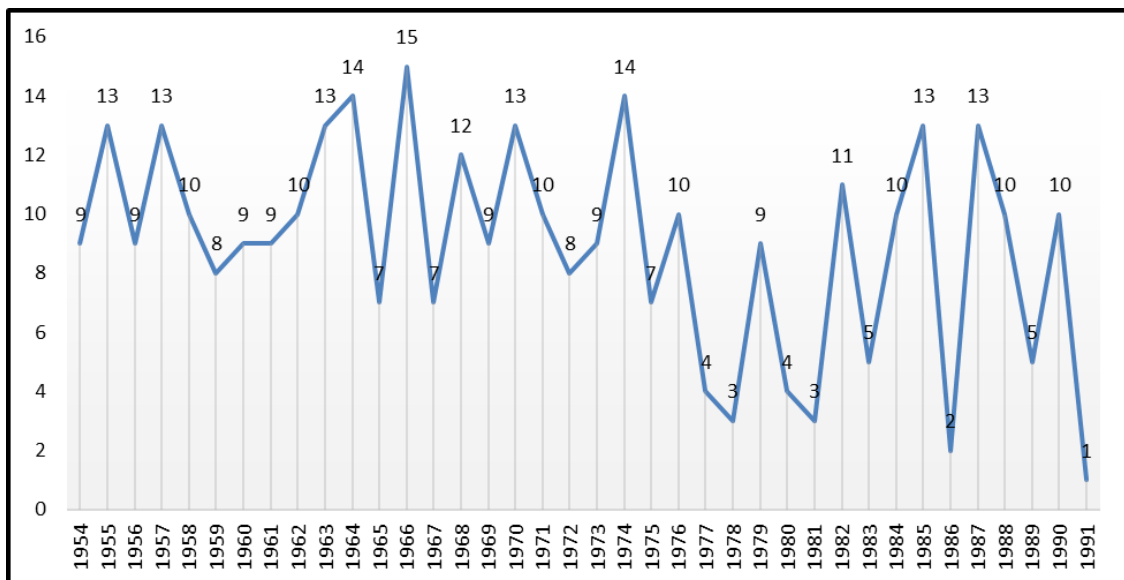
Az egyházközségben több jegyzőkönyvvel is találkozhatunk: a legrégebbi 1893. évben keletkezett.¹⁰⁵

3.4. Keresztelési anyakönyvek elemzése

A Nevetlenfalui Református Egyházközség 1954 és 1991 közötti keresztelési anyakönyveiben fellelhető adatokat felhasználva készítettünk egy digitális, Excel-táblázatban rögzített, adattárat. Az adattárban a vizsgált adatokat az alábbi csoportokba összesítettük: megkeresztelt gyermekek neve, neme, születési és keresztelési dátuma, születési- és lakóhelye, a szülők neve és vallása (külön az édesapáé és külön az édesanyáé), a keresztszülők neve és a szolgálatot tevő lelkész neve.

Először a megkeresztelt gyermekek számát elemeztük, amely alapján azt állapíthatjuk meg, hogy 1954 és 1991 között összesen 341 gyermeket kereszteltek meg a református gyülekezetben. A megkeresztelt gyermekek számát évekre lebontva az 1. diagram szemlélteti 1954 és 1991 közötti időszakban.

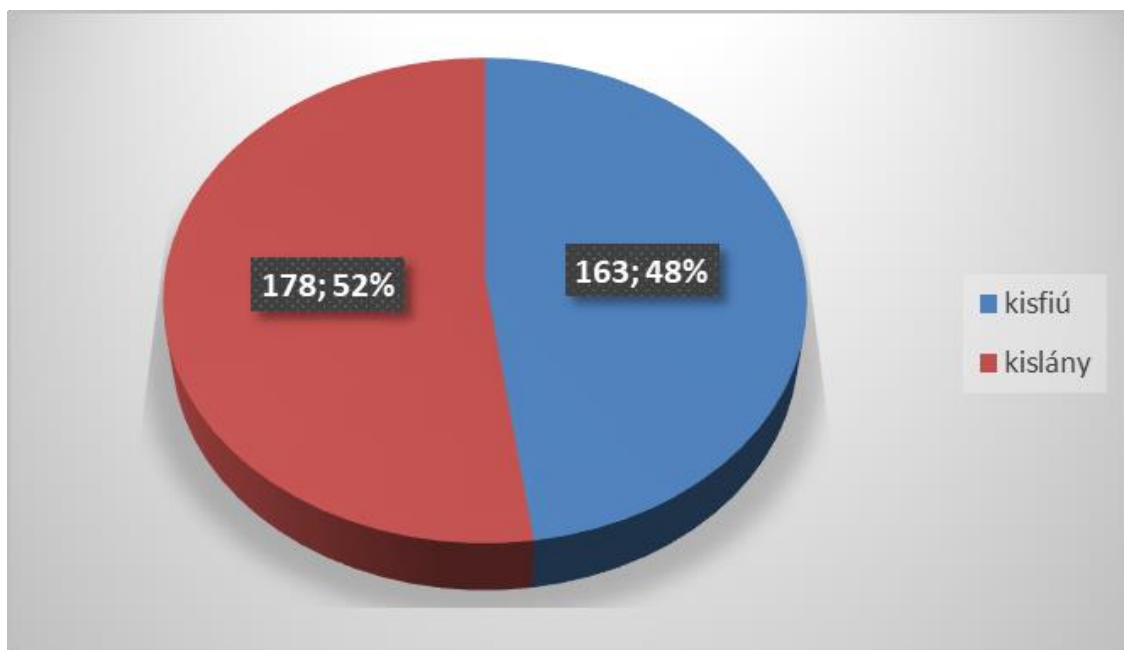
¹⁰⁵ Nevetlenfalui Református Egyházközség: Jegyzőkönyv (1893).



**1. diagram: A református gyülekezetben megkeresztelt gyerekek száma
évi bontásban 1954-1991 között**

Forrás: saját szerkesztés

A református gyülekezetben megkeresztelt gyermekek számát követően a gyermekek nem (kisfiú/kislány) szerinti megoszlását vizsgáltuk. 1954 és 1991 között a 341 megkeresztelt gyermek közül megállapítottuk, hogy 178 kislány (52%) és 163 (48%) pedig kisfiú volt. A gyermekek nem szerinti megoszlása a 2. diagramon tekinthető meg.

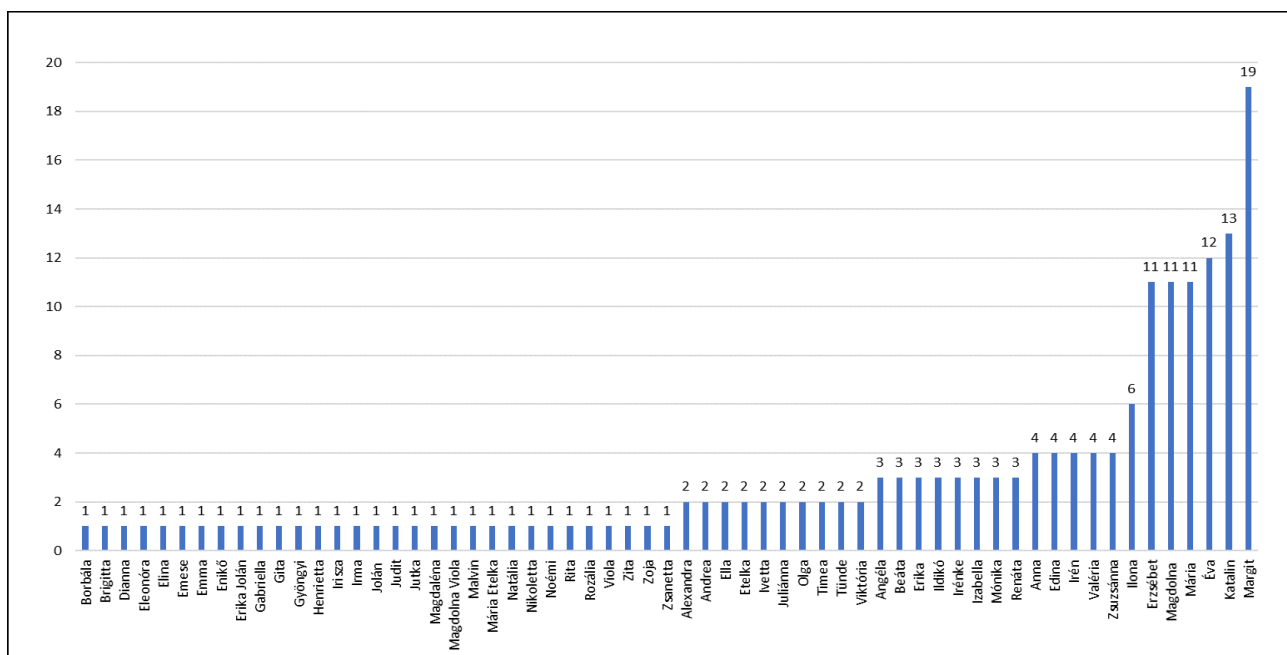


**2. diagram: A református gyülekezetben megkeresztelt gyermekek
nem (kisfiú/kislány) szerinti megoszlása 1954-1991 között**

Forrás: saját szerkesztés

Megvizsgáltuk a gyülekezetben megkeresztelt gyermekek neveit is: külön a lány keresztnévek

és külön a fiú keresztnévek előfordulásának gyakoriságát. Elmondhatjuk, hogy a gyülekezetben megkeresztelt 178 kislánynak összesen 61 féle keresztnévet adtak, amelyek közül a Margit név a legelterjedtebb, ugyanis 19 kislány kapta ezt a nevet, de ezenkívül még 13 kislányt keresztelnek Katalinnak, 12-öt Évának, 11-et Máriának, Magdolnának és Erzsébetnek. Az előfordulási szám alapján a legritkább kategóriába sorolhatjuk azokat a keresztnéveket, amelyek csak egyszer, kétszer vagy háromszor fordulnak elő, mint például a Borbála, Eleonóra, Tünde, Ildikó stb. A 61 féle lány keresztnév megoszlását – előfordulási gyakoriságukat tekintve – a 178 kislány között a 3. diagram mutatja be.

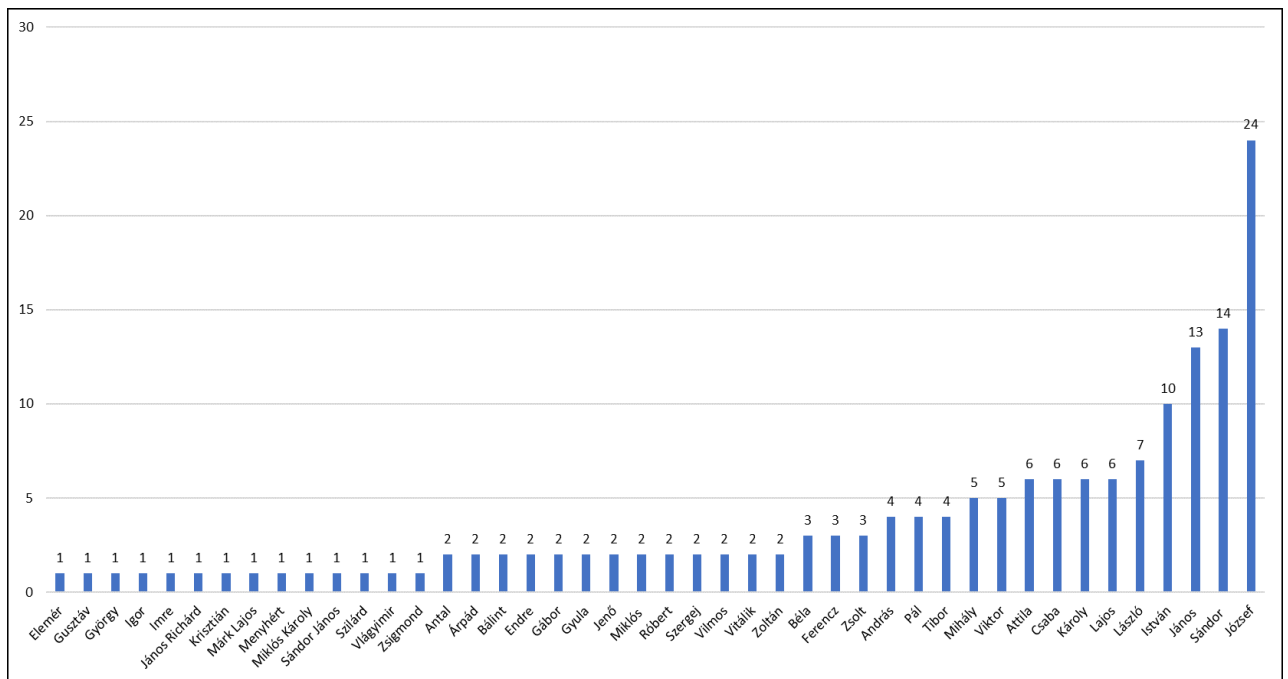


**3. diagram: A református gyülekezetben megkeresztelt kislány nevek gyakorisága
1954-1991 között**

Forrás: saját szerkesztés

A kisfiúk esetében megállapíthatjuk, hogy a megkeresztelt 163 kisfiú szülei összesen 44 eltérő keresztnév közül választott nevet, amelyek közül előfordulási szám alapján a legelterjedtebb fiú név az a József, mivel 163 kisfiúból 24 kapja ezt a nevet, de gyakori még a Sándor (14 gyermek), a János (13 gyermek) és István (10 gyermek) keresztnévek is. A legritkább kategóriába sorolhatjuk a következőket: Gusztáv (1 gyermek), Imre (1 gyermek), Szilárd (1 gyermek), Igor (1 gyermek), Vilmos (2 gyermek), Szergej (2 gyermek), Árpád (2 gyermek), Zsolt (3 gyermek) stb. 1954 és 1991 között a református gyülekezetben megkeresztelt 163 kisfiú 44 féle keresztnévnek megoszlását és előfordulási gyakoriságuk számát a 4. diagram szemlélteti.

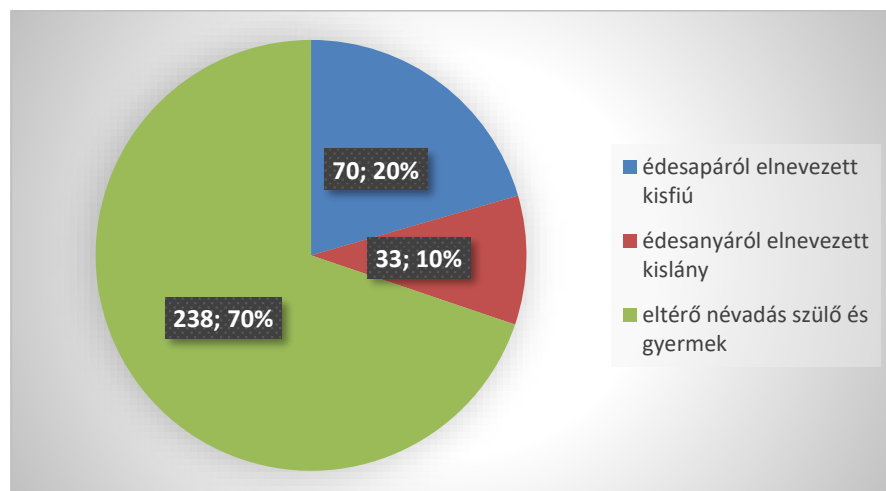
Találtunk továbbá 4 olyan kifiút és 3 kislányt, akiknek két keresztnévet adtak a szülei: János Richárd, Miklós Károly, Márk Lajos, Sándor János, Erika Jolán, Magdolna Viola és Mária Etelka.



**4. diagram: A református gyülekezetben megkeresztelt kisfiú nevek gyakorisága
1954-1991 között**

Forrás: saját szerkesztés

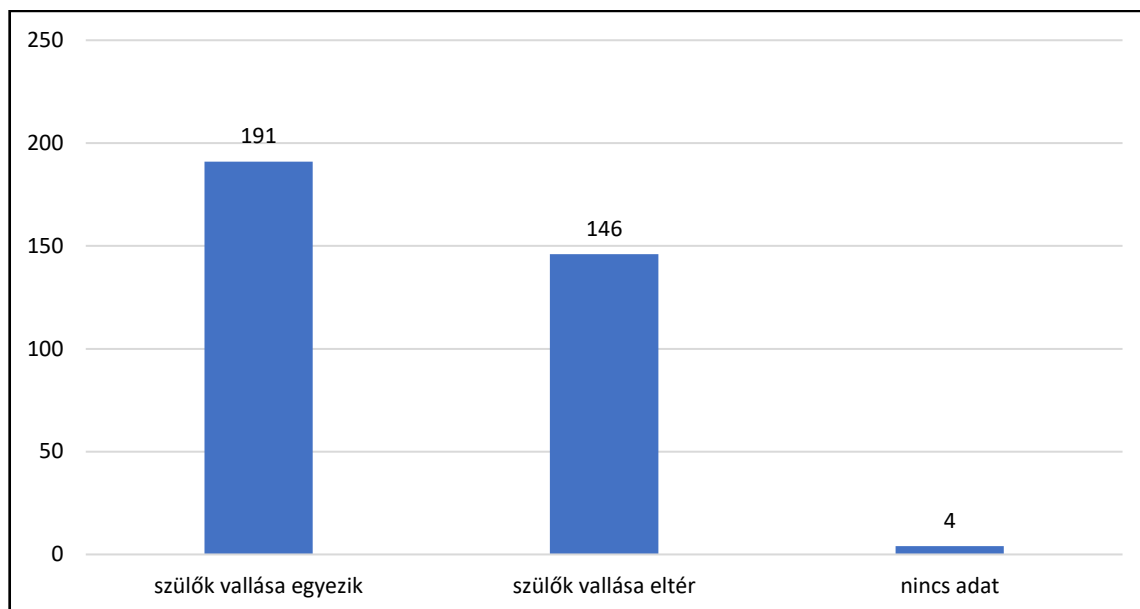
A keresztnév előfordulásának gyakoriságán kívül összehasonlítottuk a református gyülekezetben megkeresztelt gyermekek neveit a szülei keresztnéveivel abból a célból, hogy megtudjuk a gyermekek nevei milyen arányban oszlanak meg az alapján, hogy az édesapa vagy az édesanya után lettek elnevezve. Megállapítottuk, hogy 341 gyermek közül 238 (70%) nem olyan nevet kapott, mint az édesanyja vagy az édesapja, azonban van 70 (20%) kisfiú, aki édesapjáról lett elnevezve, illetve 33 (10%) kislány, aki szintén olyan nevet kapott, mint az édesanyja. A református gyülekezetben megkeresztelt gyermekek neveinek ilyen típusú megoszlása az 5. diagramon tekinthető meg.



5. diagram: A református gyülekezetben megkeresztelt gyermekek neveinek megoszlása az alapján, hogy az édesapa vagy az édesanya után, vagy egyikükről sem nevezték el őket

Forrás: saját szerkesztés

Végül megvizsgáltuk a gyülekezetben megkeresztelt gyermekek szüleinek vallását. Az elvégzett elemzésből kiderült, hogy 191 esetben a szülők vallása megegyezik, ebből 189-nél mindkét szülő református, 2 esetben pedig mindkét szülő görögkatolikus. 146 esetben az a tapasztalat, hogy vagy az édesapa vagy az édesanya vallása eltérő. 4 esetben nincs adatunk sem az édesapa, sem édesanya vallásáról. A református gyülekezetben megkeresztelt 341 gyermek szülei vallásának megegyezését és eltérését a 6. diagramon tekinthetjük meg.



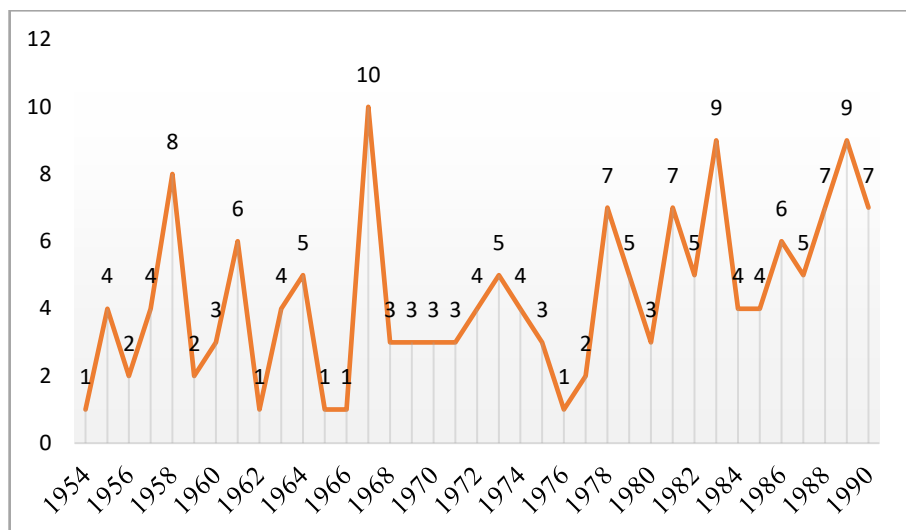
6. diagram: A református gyülekezetben megkeresztelt gyermekek szüleinek vallása

Forrás: saját szerkesztés

3.5. Házasságkötési anyakönyvek elemzése

A Nevetlenfalui Református Egyházközség 1954 és 1990 közötti házasságkötési anyakönyveiben fellelhető adatokat felhasználva készítettünk egy digitális, Excel-táblázatban rögzített, adattárat. Az adattárban a vizsgált adatokat az alábbi csoportokba összesítettük: a házasulandó felek neve, születési és házasságkötési dátuma, születési- és lakóhelye, vallásuk és családi állapotuk, a tanuk neve és az eskető lelkész neve.

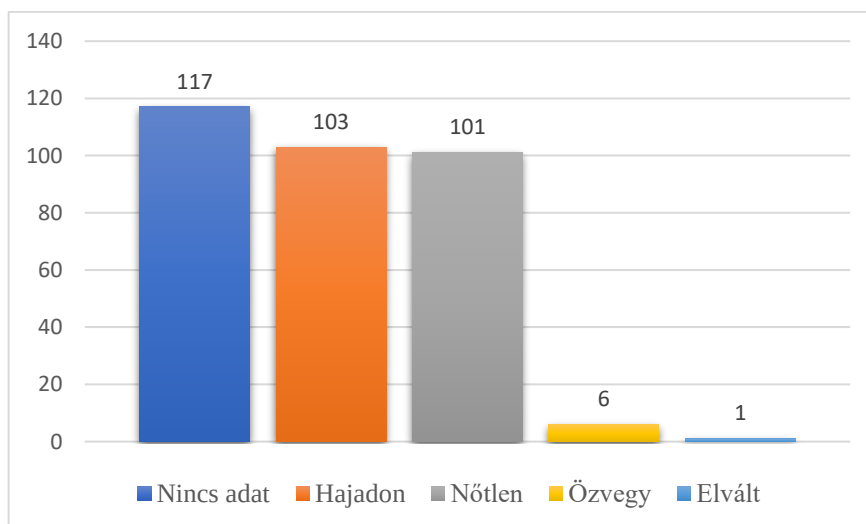
Először a házasságkötések számát elemeztük, amely alapján azt állapíthatjuk meg, hogy 1954 és 1990 között összesen 164 jegyespár kötött házasságot a református gyülekezetben. A házasságkötések számát évekre lebontva a 7. diagram szemlélteti 1954 és 1990 közötti időszakban.



7. diagram: A református gyülekezetben a házasságkötések száma évi bontásban 1954–1990 között

Forrás: saját szerkesztés

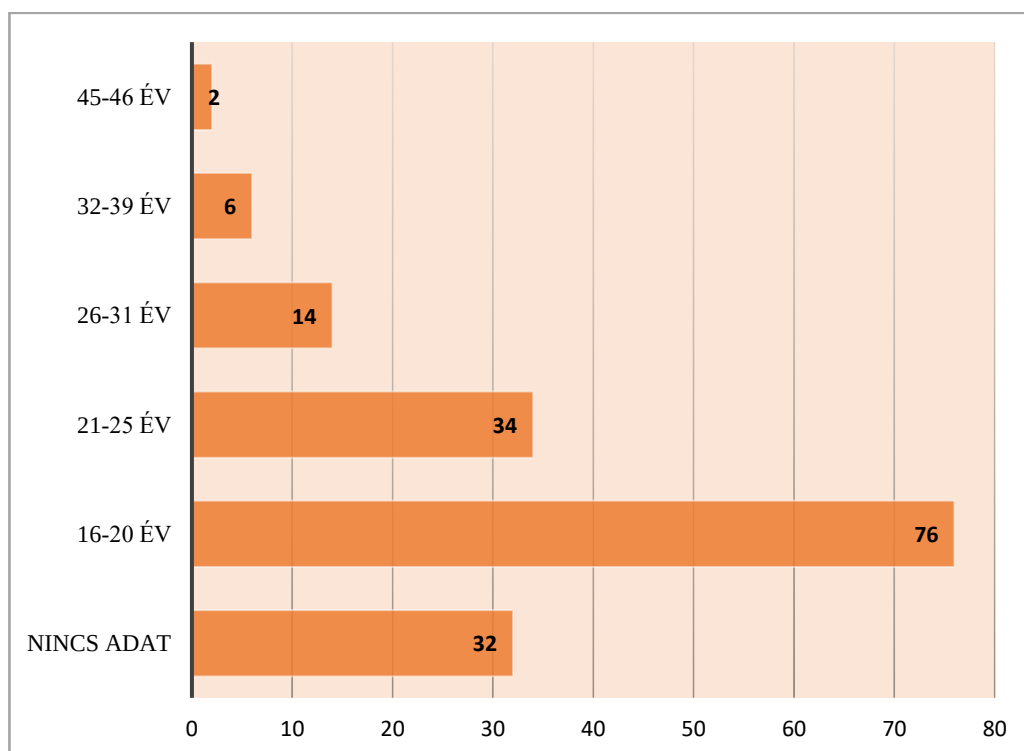
A református gyülekezetben a házasságkötések számának elemzését követően megvizsgáltuk a házasságra lépő felek családi állapotát (nőtlen/hajadon, özvegy, elvált) a házasságkötés pillanatában. Ezzel két kérdésre próbáltunk választ találni a kutatott időszakban: 1) milyen arányban kötöttek házasságot első alkalommal a felek; 2) milyen gyakorisággal fordult elő az újracházasodás a gyülekezetben belül. 1954 és 1990 között a 328 házasságot kötő személy közül: 1) 101 férfi nőtlen, míg 103 nő hajadon volt; 2) 6 fő özvegy (4 férfi és 2 nő) és 1 fő (férfi) elvált családi állapottal rendelkezett; 3) 117 házasságot kötő személy esetében, adathiány miatt, azonban nem tudtuk meghatározni a házasságkötés időpontjában fennálló családi állapotot. A házasulandó felek családi állapot szerinti megoszlása a 8. diagramon tekinthető meg.



8. diagram: A református gyülekezetben házasságra lépő felek családi állapota 1954–1990 között

Forrás: saját szerkesztés

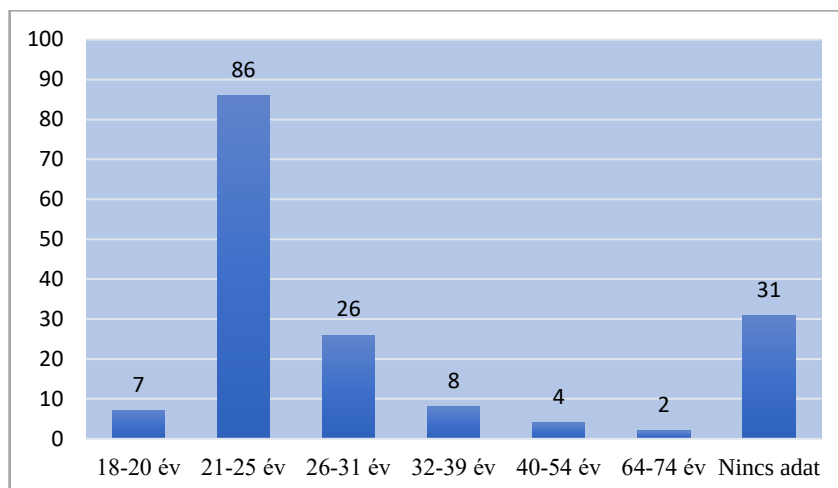
A gyülekezetben házasulandó felek életkor szerinti megoszlásának feltárása céljából tanulmányoztuk külön a nők és külön a férfiak életkorát a házasságkötés pillanatában. Eredményként elmondhatjuk, hogy a gyülekezetben házasságot kötő 164 nő többsége, 76 fő 16-20 éves korúan, 34 nő 21-25 éves korúan, 14 fő 26-31 éves korúan, további 6 nő 32-39 éves korúan, míg 2 nő 45-46 éves korában ment férjhez. 32 nő esetében ugyanakkor nincs adatunk, így azok életkorát nem tudtuk meghatározni. A gyülekezetben házasságot kötő 164 nő életkor szerinti megoszlását a 9. diagram mutatja be.



9. diagram: A református gyülekezetben házasságot kötött nők életkor szerinti megoszlása 1954–1990 között

Forrás: saját szerkesztés

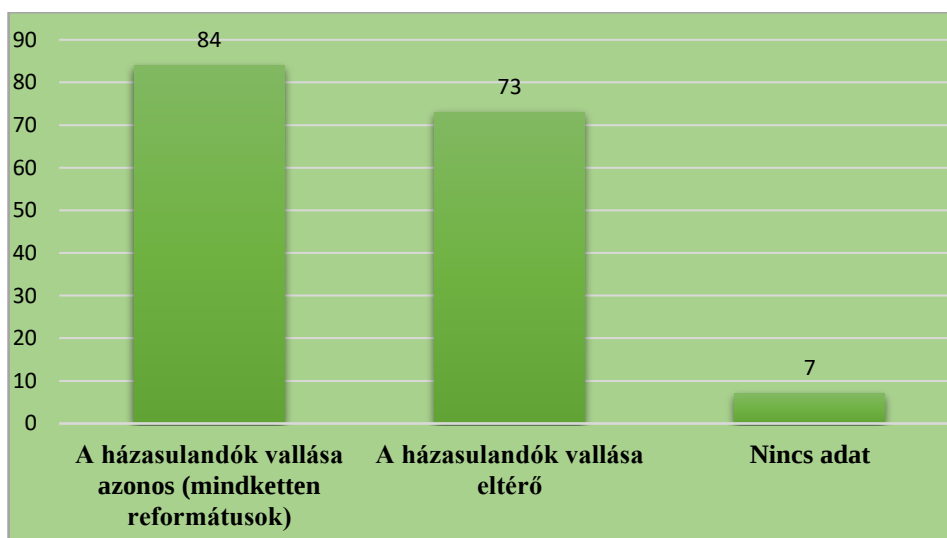
A férfiak esetében megállapíthatjuk, hogy a 164 férfi közül a többség, 86 fő 21-25 éves korúan, 7 férfi 18-20 éves korúan, 26 fő 26-31 éves korúan, 8 férfi 32-39 éves korúan, további 4 fő 40-54 éves korúan, míg 2 fő 64-74 éves korában nősült. 31 férfi életkorát adathiányában azonban nem tudtuk meghatározni. 1954 és 1990 között a gyülekezetben házasságot kötött 164 férfi életkor szerinti megoszlását a 10. diagram szemlélteti.



10. diagram: A református gyülekezetben házasságot kötött férfiak életkor szerinti megoszlása 1954-1990 között

Forrás: saját szerkesztés

Megvizsgáltuk a gyülekezetben házasságot kötött felek vallását is, melynek során kiderült, hogy 84 esetben a vőlegény és a menyasszony vallása megegyezett, azaz mindketten reformátusok voltak. 73 esetben az a tapasztalat, hogy vagy a vőlegény vagy a menyasszony vallása eltérő, 7 párnál pedig nincs adatunk sem a vőlegény, sem a menyasszony vallásáról. A református gyülekezetben házasságot kötött 164 pár vallásának megegyezését és eltérését a 11. diagramon tekinthetjük meg.

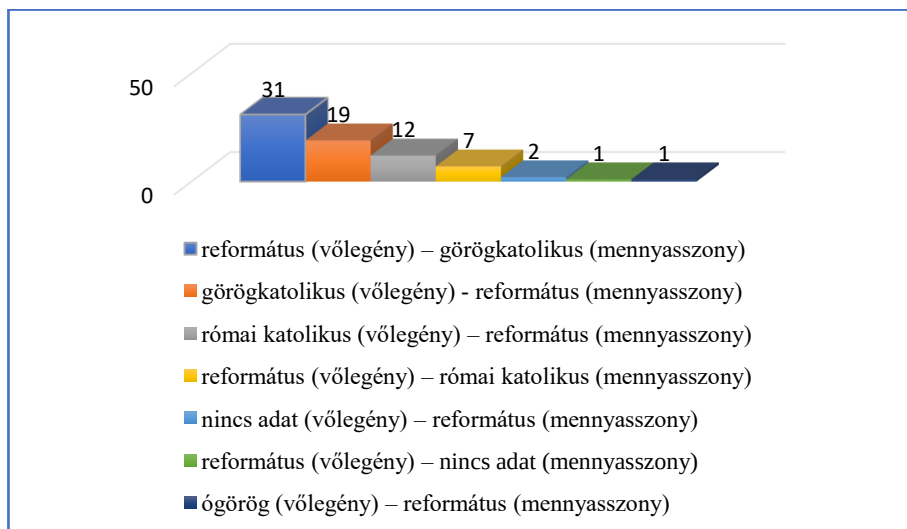


11. diagram: A református gyülekezetben házasságot kötő párok vallási megoszlása

Forrás: saját szerkesztés

Részletesen elemeztük a házasulandók vallási eltéréseit. A 73 házasulandó pár vallási különbségeit 7 kategóriába soroltuk, páronkénti bontásban. Ennek eredményeként kiderült, hogy 31 pár esetében a vőlegény református, a menyasszony görögkatolikus vallású volt, 19 pár esetében a vőlegény görögkatolikus, a menyasszony református, 12 pár esetében a vőlegény római katolikus,

a menyasszony református, 7 pár esetében a vőlegény református, a menyasszony római katolikus és 1 pár esetében a vőlegény ógörög, a menyasszony református vallású volt. 2 párnál a vőlegényről nem áll rendelkezésünkre adat, de a menyasszonyról tudjuk, hogy református volt, s 1 házasulandó pár esetében a vőlegény vallása ismert (református), viszont a menyasszony vallásáról nincs információnk. A református gyülekezetben 73 házasulandó pár vallási eltéréseinek megoszlását a 12. diagramon szemléltetjük.



12. diagram: A házasulandók vallási eltéréseinek megoszlása a református gyülekezetben

Forrás: saját szerkesztés

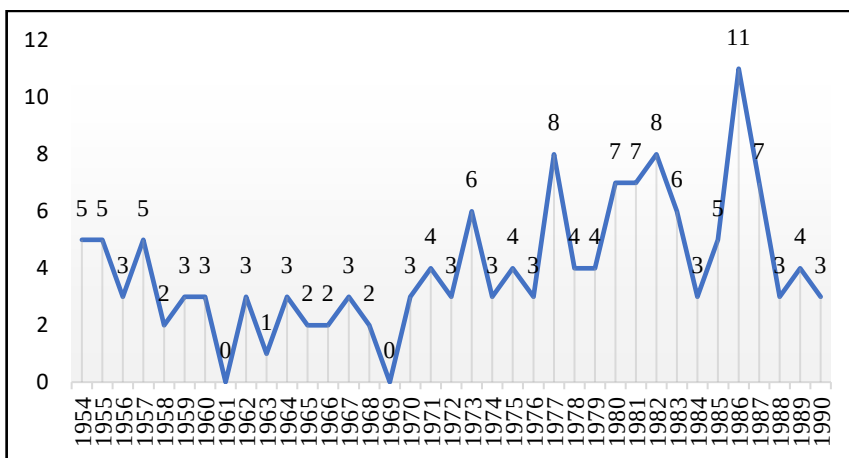
Fontos megemlítenünk, hogy az anyakönyvi bejegyzések tanúsága szerint több esetben is rögzítésre került a házasulandó felek azon nyilatkozata, miszerint a születendő gyermekek a nemük alapján követik majd szüleik vallását, vagyis a fiúk az édesapa, míg a lányok az édesanya vallását viszik tovább. Emellett előfordul olyan kijelentés is, amely szerint a gyermekek nemre való tekintet nélkül a református vallást veszik fel.

Végül megvizsgáltuk az eskető lelkészek név szerinti megoszlását is 1954 és 1990 között, amely a következőképpen alakult: 1954 és 1974 között Király Kálmán 46 párt, míg 1978 és 1990 között Oroszi Pál 72 párt esketett össze. 1954 és 1978 között 46 pár esetében nincs adatunk az eskető lelkész nevét illetően.

3.6. Halotti anyakönyvek elemzése

A Nevetlenfalui Református Egyházközség 1954 és 1990 közötti halotti anyakönyveiben fellelhető adatokat felhasználva készítettünk egy digitális, Excel-táblázatban rögzített, adattárat. Az adattárban a vizsgált adatokat az alábbi csoportokba összesítettük: az elhunyt neve, neme, születési és elhalálozási dátuma, születési- és lakóhelye, az elhalálozás- és temetés helye, az elhalálozás oka, a temetés ideje és a temetési szertartást végző lelkész neve.

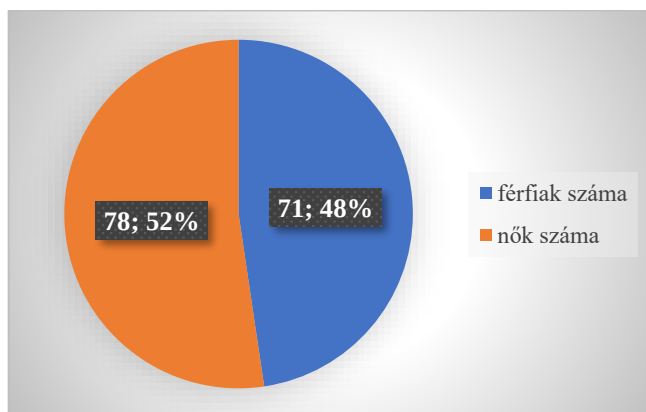
Először az elhunytak számát elemeztük, amely alapján azt állapíthatjuk meg, hogy 1954 és 1990 között összesen 149 fő hunyt el a református gyülekezetben. Az elhunytak számát évekre lebontva a 13. diagram szemlélteti 1954 és 1990 közötti időszakban.



13. diagram: A református gyülekezetben elhunytak száma évi bontásban 1954-1990 között

Forrás: saját szerkesztés

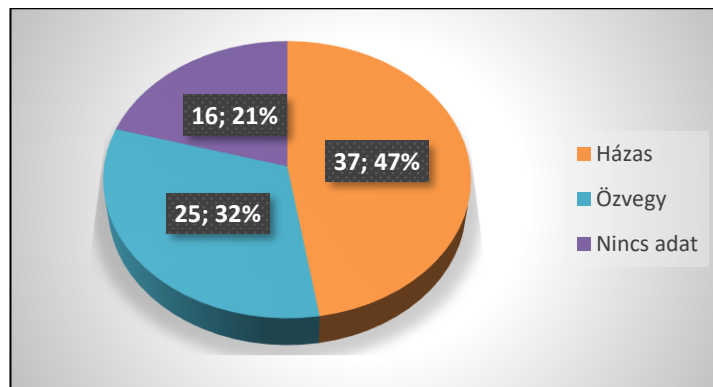
A református gyülekezetben elhunytak számát követően az elhunytak nem (férfi/nő) szerinti megoszlását vizsgáltuk, amelynek eredményeként megállapítottuk, hogy 1954 és 1990 között a 149 elhunyt közül 78 nő (52%), míg 71 (48%) férfi volt. Az elhunytak nem szerinti megoszlása a 14. diagramon tekinthető meg.



14. diagram: A református gyülekezetben elhunytak nem (férfi/nő) szerinti megoszlása 1954-1990 között

Forrás: saját szerkesztés

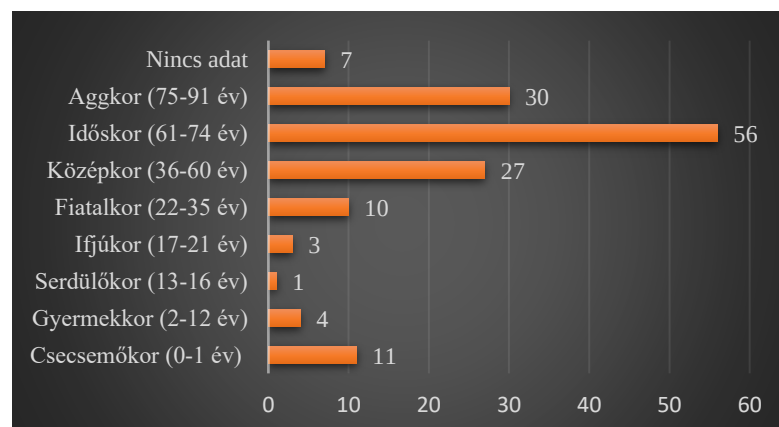
Az anyakönyvekbe rögzítésre került adatok alapján meghatároztuk, hogy a 78 elhunyt nő közül 37 nő házasságban élt halála időpontjában; 25-en özvegyen haltak meg, tehát férjük már korábban elhalálozott, továbbá 16 elhunyról nem tudjuk, milyen családi állapottal rendelkezett az elhalálozáskor. A református gyülekezetben elhunyt nők családi állapot szerinti megoszlását a 15. diagram mutatja be.



15. diagram: A református gyülekezetben elhunyt nők családi állapot szerinti megoszlása 1954-1990 között

Forrás: saját szerkesztés

Részletesen elemeztük az elhunytak születési és elhalálozási dátumait az elhunytak életkor szerinti megoszlásának megállapítása céljából. A pszichológia tudományágban meghatározott korcsoportokat alapul véve és bizonyos korcsoportokat összevonva az elhunytakat az alábbi korcsoportokba soroltuk¹⁰⁶: csecsemőkor (0-1 év), gyermekkor (2-12 év), serdülőkor (13-16 év), ifjúkor (17-21 év), fiataikor (22-35 év), középkor (36-60 év), időskor (61-74 év) és aggkor (75-91 év). Az elemzés alapján elmondhatjuk, hogy a gyülekezetben elhunyt 149 fő jelentős része (56 fő) időskorban, azaz 61 és 74 éves kor között halt meg. 30 fő aggkorúan (75-91 évesen), 27 fő középkorúan (36-60 évesen), 10-en fiataikorúan (22-35 évesen), további 3 fő ifjúkorúan (17-21 évesen), míg 1 fő serdülőkorúan hunyt el. 4 esetben gyermekkorban történt az elhalálozás és 11 fő csecsemőkorban vesztette életét. 7 fő esetében nem áll rendelkezésünkre információ az elhalálozott életkoráról. A 149 elhunyt halálozási időpontban fennálló életkor szerinti megoszlását a 16. diagram szemlélteti.

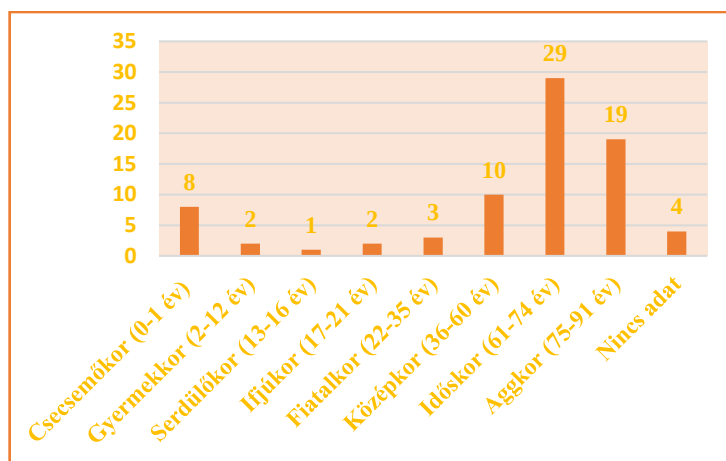


16. diagram: A református gyülekezetben elhunyt személyek életkor szerinti megoszlása 1954-1990 között

Forrás: saját szerkesztés

¹⁰⁶ Molnár Andor – Orbán Kornélia – Dorka Péter: Motoros képességek és tesztek, edzéstan alapok. Online oktatási anyag: jegyzet, tankönyv. 2013. Elérhető: http://www.jgyph.hu/tamop13e/tananyag_html/tananyag_motoros/iii_letkori_szakaszok_1talnos_jellemzi.html (2025-03-20)

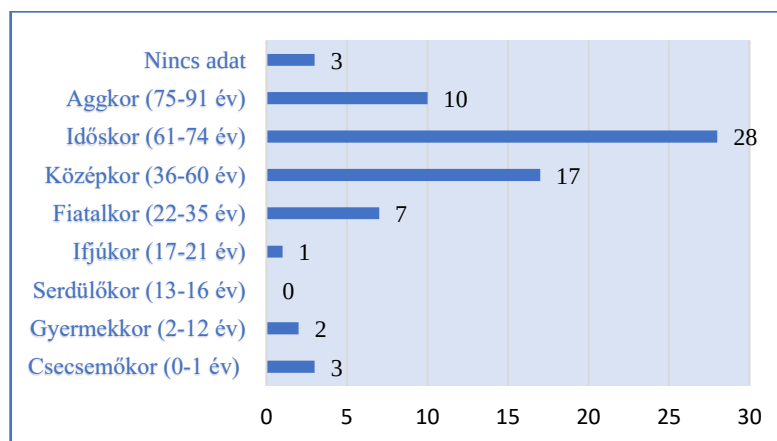
Az elemzés során külön-külön is megvizsgáltuk az elhunyt nők és férfiak életkorát a halál bekövetkezésekor. A nők tekintetében megállapíthatjuk, hogy a 78 nő közül a többség, 29 nő időskorban, azaz 61 és 74 évesen hunyt el. 19 nő aggkorúan (75-91 évesen), 10 nő középkorúan (36-60 évesen), további 8 fő a csecsemőkor fejlődési szakaszán belül, míg 3 nő fiatalkorúan (22-35 évesen), 2 nő ifjúkorúan (17-21 évesen), ugyancsak 2 nő gyermekkorban (2-12 évesen) és 1 nő serdülőkorban (13-16 évesen) halt meg. 4 halott nő életkorát azonban nem sikerült kiderítenünk adatahiány miatt. 1954 és 1990 között a református gyülekezetben elhunyt nők életkor szerinti megoszlása a 17. diagramon tekinthető meg.



17. diagram: Az elhunyt nők életkor szerinti megoszlása 1954-1990 között

Forrás: saját szerkesztés

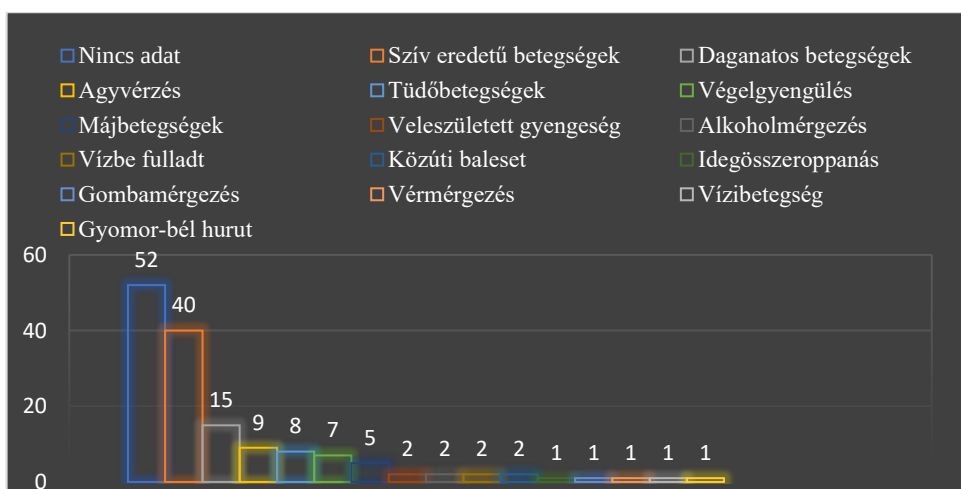
A 71 elhunyt férfi vonatkozásában megfigyelhető, hogy az elhalálozások jelentős része ugyancsak időskorban, azaz 61 és 74 éves kor között történt (28 fő). 17 férfi középkorúan (36-60 évesen), 10 férfi aggkorúan (75-91 évesen), további 7 férfi fiatalkorúan (22-35 évesen), míg 3 fő csecsemőkorban (0-1 évesen), 2 személy gyermekkorban (2-12 évesen) és 1 fő ifjúkorban (17-21 évesen) hunyt el. 3 esetben azonban nincs adat a meghalt férfiak életkoráról. A református gyülekezetben elhunyt férfiak életkor szerinti megoszlását 1954 és 1990 között a 18. diagram mutatja be.



18. diagram: Az elhunyt férfiak életkor szerinti megoszlása 1954-1990 között

Forrás: saját szerkesztés

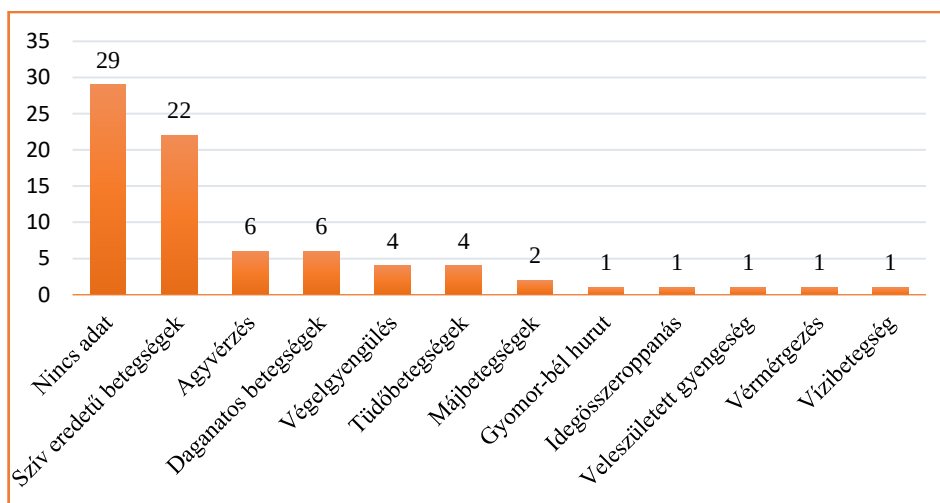
Továbbá tanulmányoztuk az elhalálozások okát is. A rendelkezésre álló hallotti anyakönyvek alapján a 149 elhunyt személy közül 97 esetében volt egyértelműen meghatározható a halál oka, míg 52 esetben az elhalálozás pontos tényezője nem került rögzítésre. Ezen információk birtokában célunk annak feltárása volt, hogy az elhunytak közül hányan haltak meg valamilyen betegség következtében és hány esetben következett be az elhalálozás természetes okokból, például életkorral összefüggő végelegyengülés következtében. Az elhalálozások sokféle okait a könnyebb elemzés érdekében összevontuk, s az alábbi kategóriákba csoportosítottuk: szív eredetű betegségek (szívbetegség, szívbénulás, ismeretlen szív és idegbetegség, szívgyengeség, tüdő és szívasztma, szív és légzőszervi elégtelenség, krónikus szív és véredény elégtelenség, szívinfarktus, krónikus szívelégtelenség, szívbetegség, krónikus tüdő és szívelégtelenség), daganatos betegségek (gyomorrák, méhrák, májdaganat, agyhártyadaganat, szájrák, tüdőrák), agyvérzés, végelegyengülés, májbetegségek (májbetegség, májgyulladás (hepatitis), májzsugorodás, krónikus májelégtelenség), tüdőbetegségek (tüdőgyulladás, tüdővész, TBC (tuberkulózis), krónikus asztma-hőrgyhurut-tüdőtágulás, krónikus tüdő és légzőszervi elégtelenség)), veleszületett gyengeség, alkoholféregzés, vízbe fulladás, közúti baleset, gombaféregzés, gyomor-bél hurut, idegösszeroppanás, vérféregzés (vagy szépszis), vízibetegség. A 97 elhunyt számottevő része (40 fő) valamilyen szív eredetű betegségben, 15 fő daganatos betegségben, 9 személy agyvérzésben, 8-an tüdőbetegségben haltak meg, míg 7 fő végelegyengülésben, vagyis az elhalálozásuk természetes úton következett be. További 5 fő májhoz kapcsolódó betegségben, 2 fő veleszületett gyengeségben, 2-2 fő alkoholféregzésben és vízbe fulladásban, ismét 2 személy közúti balesetben hunyt el. Végül 5 fő halálát az alábbi betegségek okozták: gombaféregzés, gyomor-bél hurut, idegösszeroppanás, vérféregzés, vízibetegség. 1954 és 1990 között, a református gyülekezetben elhunyt személyeknek az elhalálozási okok szerinti megoszlását a 19. diagram szemlélteti.



19. diagram: A református gyülekezetben elhunyt személyeknek az elhalálozási okok szerinti megoszlása 1954 és 1990 között

Forrás: saját szerkesztés

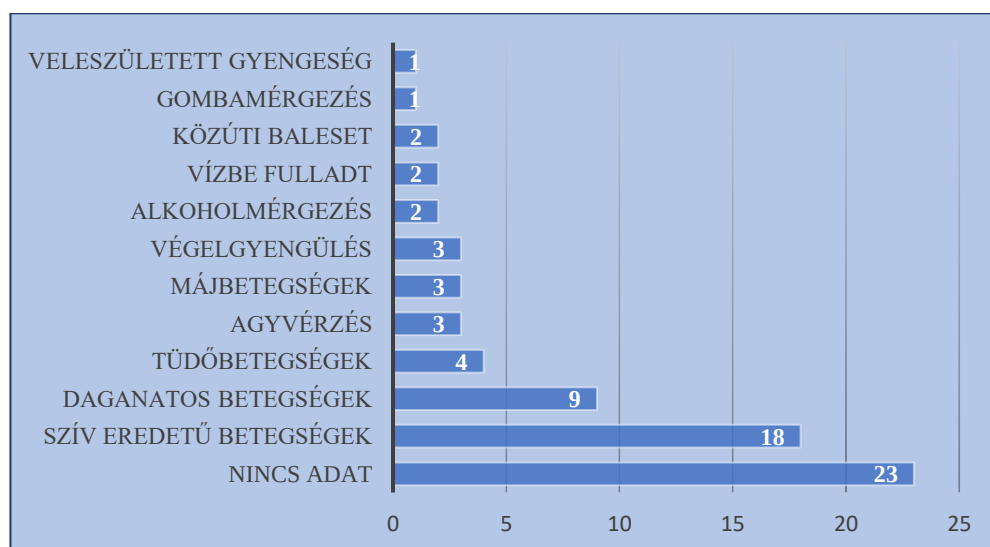
Felmértük külön a nők és külön a férfiak elhalálozási okait is. Kijelenthetjük, hogy a 78 elhunyt nő közül 49 esetében konkrétan rögzítve van a halál oka, azonban 29 esetben nincs feltüntetve ez az információ. A 49 elhunyt nő halálát az alábbiak idézték elő: szíveredetű betegségek (22 nő), rosszindulatú daganatok (6 nő), agyvérzés (6 nő), végelgyengülés (4 nő), tüdőbetegségek (4 nő), májbetegségek (2 nő), gyomor-bél hurut (1 nő), idegösszeroppanás (1 nő), veleszületett gyengeség (1 fő), vérmérgezés (1 nő) és vízibetegség (1 nő). A református gyülekezetben, 1954 és 1990 között, elhunyt nőknek az elhalálozási okok szerinti megoszlása a 20. diagramon tekinthető meg.



20. diagram: A református gyülekezetben elhunyt nőknek az elhalálozási okok szerinti megoszlása 1954 és 1990 között

Forrás: saját szerkesztés

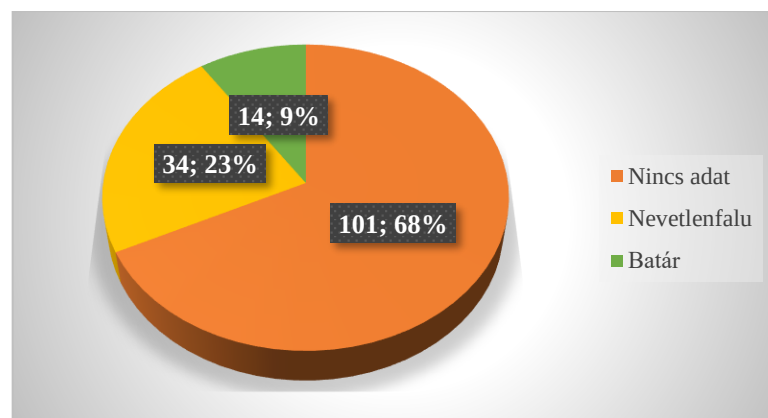
A férfiak tekintetében megállapíthatjuk, hogy a 71 elhunyt férfi közül 48 esetében konkrétan rögzítve van a halál oka, azonban 23 esetben nincs adat. A 48 elhunyt férfi elhalálozása az alábbiak miatt következett be: szíveredetű betegségek (18 férfi), rosszindulatú daganatok (9 férfi), tüdőbetegségek (4 férfi), agyvérzés (3 férfi), végelgyengülés (3 férfi), májbetegségek (3 férfi), alkoholmérgezés (2 férfi), vízbe fulladás (2 férfi), közúti baleset (2 férfi), veleszületett gyengeség (1 fő) és gombamérgezés (1 fő). A református gyülekezetben, 1954 és 1990 között, elhunyt férfiaknak az elhalálozási okok szerinti megoszlását a 21. diagram mutatja be.



21. diagram: A református gyülekezetben elhunyt férfiaknak az elhalálozási okok szerinti megoszlása 1954 és 1990 között

Forrás: saját szerkesztés

A kutatott időszakban a halotti anyakönyveket megvizsgálva a 149 elhunytól megállapíthatjuk, hogy az anyakönyvbe nem minden elhunynál van jelölve a temetés helye. 1954-től 1965-ig, illetve 1970-től 1973-ig konkrétan van adatunk arra, hogy hol temették el az elhunytat, tehát ezekben az időszakokban a temetés helye fel van tüntetve az anyakönyvben. Meghatároztuk, hogy ez a 149 elhunytból 48 halottat jelent, s ebből 34 fő Nevetlenfaluba, 14 fő Batáron lett eltemetve. 1954 és 1990 között a református gyülekezetben elhunyt személyek temetési helyét a 22. diagram szemlélteti.

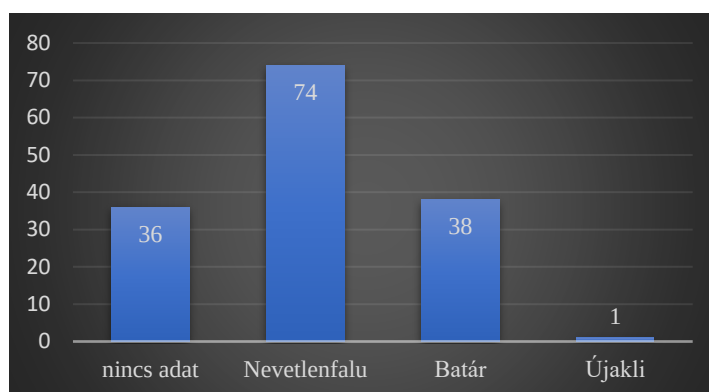


22. diagram: 1954 és 1990 között a református gyülekezetben elhunyt személyek temetési helyei

Forrás: saját szerkesztés

Továbbiakban haladva 1965-től 1968-ig és 1973-tól 1990-ig a vizsgált halotti anyakönyvekben nincs adat arra vonatkozólag, hogy hol került sor a temetkezésre, helyette az elhunyt lakóhelye került rögzítésre. Ezen elhunytak közül 74 fő lakóhelye volt Nevetlenfalu, 38 főé Batár és 1 személyé Újakli. Valószínűleg lakóhelyüknek megfelelően lettek eltemetve, de konkrétan

ezt nem tudjuk kijelenteni, mert nem írták bele az anyakönyvbe.¹⁰⁷ A 23. diagram mutatja be az elhunytak lakóhely szerinti megoszlását.



23. diagram: Az elhunytak lakóhely szerinti megoszlása

Forrás: saját szerkesztés

A temetkezési szertartást vezető lelkész nevét illetően egyértelmű adat van arra, hogy 1954-től 1966-ig Király Kálmán 36 elhunytat, 1978-tól 1990-ig 70 elhunytat pedig Oroszi Pál temetett el. Ugyanakkor 1-1 esetről tudunk, hogy például 1957-ben az 1 éves kisfiút a forgolányi gyülekezet lelkésze (Arnanyi István) temette el (okát nem tudtuk megállapítani), valamint 1981-ben nem Oroszi Pál, hanem valószínűleg egy másik gyülekezet lelkésze Kovács Zoltán folytatta le a temetkezési szertartást. 1965-ben 1 elhunytól, 1967-1977 között 39 elhunytól és 1982-ben 1 elhunytól nem tudjuk, hogy ki temette el.

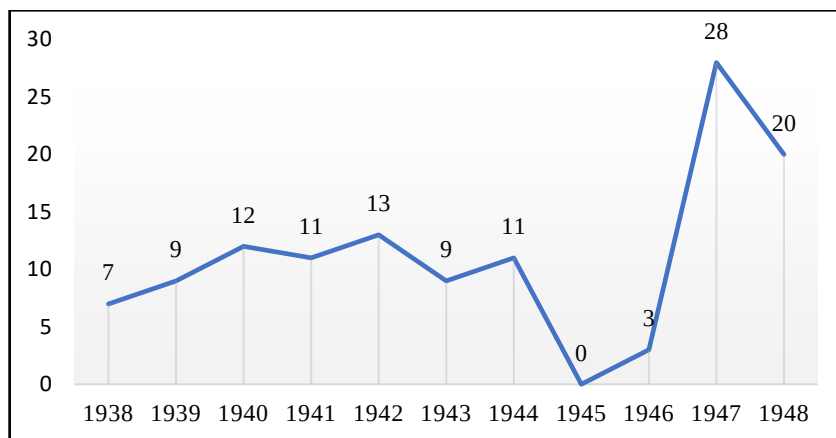
A vizsgált időszakban a halotti anyakönyvek alapján 149 elhunytól tudunk, ugyanezen gyülekezet által vezetett keresztelési anyakönyvek szerint azonban 341 gyereket keresztelek meg. Mindezek alapján arra lehet következtetni, hogy 1954-1991 közötti időszakban a Nevetlenfalui Református Gyülekezetben növekedett a gyülekezet tagjainak létszáma, mégpedig 192 fővel (56,3%) több született a gyülekezetbe, mint amennyi meghalt.

3.7. Konfirmálási anyakönyvek elemzése

A Nevetlenfalui Református Egyházközség 1938 és 1948 közötti konfirmálási anyakönyveiben fellelhető adatokat felhasználva készítettünk egy digitális, Excel-táblázatban rögzített, adattárat. Az adattárban a vizsgált adatokat az alábbi csoportokba összesítettük: a konfirmált neve, neme, születési és konfirmálási dátuma, születési- és lakóhelye, a szülők neve, vallása és foglalkozása (külön az édesapáé és külön az édesanyáé), a konfirmáló lelképásztor neve.

Először a konfirmáltak számát elemeztük, amely alapján azt állapíthatjuk meg, hogy 1938 és 1948 között összesen 123 fiatal konfirmált a református gyülekezetben. A 24. diagram évekre lebontva szemlélteti a konfirmáltak számát 1938 és 1948 közötti időszakban.

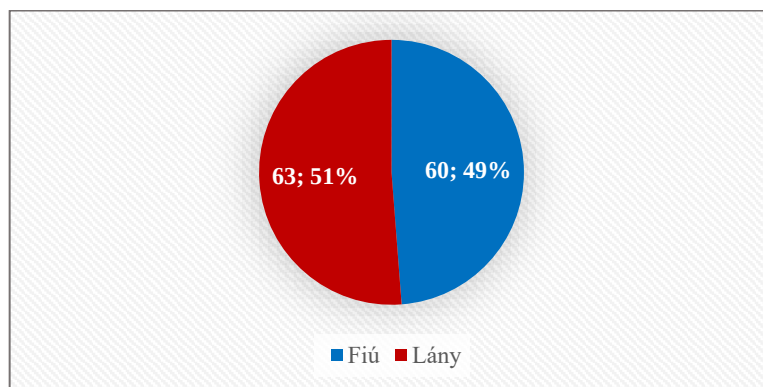
¹⁰⁷ Ahhoz, hogy az adott elhunytaknál konkrétan megbizonyosodjunk arról, hogy az adott személyek a lakóhelyükön lettek eltemetve, csak akkor kerülne bebizonyításra, hogyha terepmunkát végeznénk az adott lakóhelynek a temetőjében.



24. diagram: A nevetlenfalui református gyülekezetben konfirmáltak száma évi bontásban 1938-1948 között

Forrás: saját szerkesztés

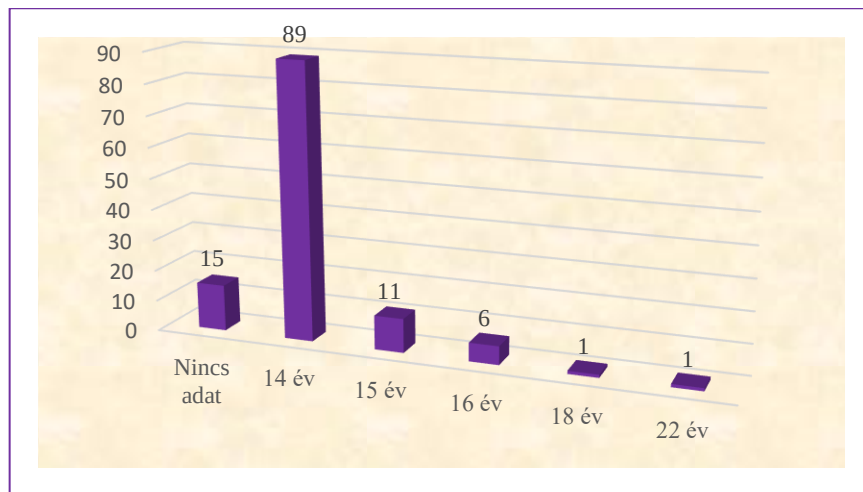
A református gyülekezetben konfirmáltak számát követően a fiatalok nem (fiú/lány) szerinti megoszlását vizsgáltuk. 1938 és 1948 között a 123 konfirmált közül 63 lány (51%) és 60 (49%) pedig fiú volt. A konfirmáltak nem szerinti megoszlása a 25. diagramon tekinthető meg.



25. diagram: A református gyülekezetben konfirmáltak nem (fiú/lány) szerinti megoszlása 1938-1948 között

Forrás: saját szerkesztés

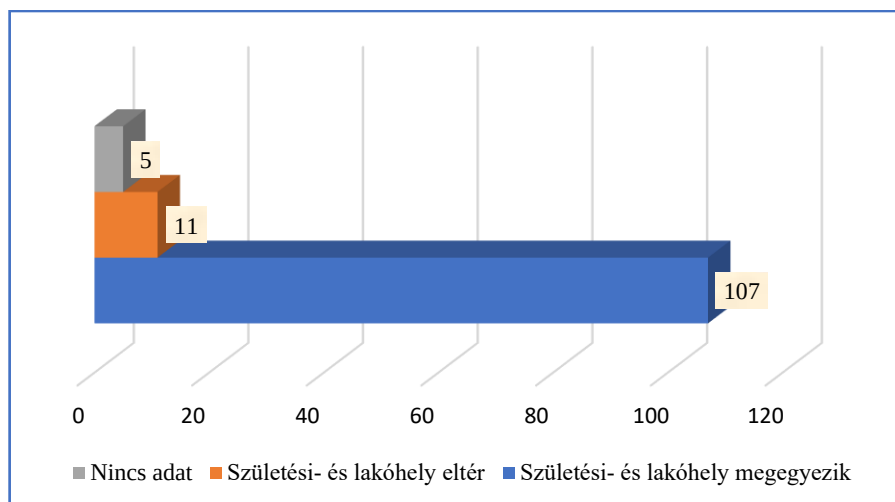
Megvizsgáltuk a gyülekezetben konfirmáltak életkorát, mely során a felnőttkori konfirmálás előfordulásának gyakoriságára voltunk kíváncsiak. Megtudtuk, hogy 89 fő 14 évesen, 11 fő 15 évesen, 6 fő 16 évesen és csupán 1-1 esetben fordult elő, hogy felnőttkorban (18 és 22 évesen) konfirmált az illető. 15 esetben nincs adat a személy életkorára vonatkozólag. A konfirmáltak életkor szerinti megoszlását a 26. diagram mutatja be.



26. diagram: A konfirmáltak életkor szerinti megoszlása 1938-1948 között

Forrás: saját szerkesztés

Továbbiakban összehasonlítottuk a református gyülekezetben konfirmáltak születési helyét a lakóhelyével. Elmondhatjuk, hogy 107 esetben a konfirmált születési helye megegyezik a lakóhelyével, ebből 55-nél mindkettő Akli, 37 esetben mindkettő Nevetlenfalú és 15-nél mindkettő Batár. 11 esetben az a tapasztalat, hogy a születési- és lakóhely eltérő. 5 esetben nincs adatunk sem a születési, sem pedig a lakóhelyről. A református gyülekezetben a 123 konfirmált születési- és lakóhelyének megegyezését és eltérését a 27. diagramon tekinthetjük meg.

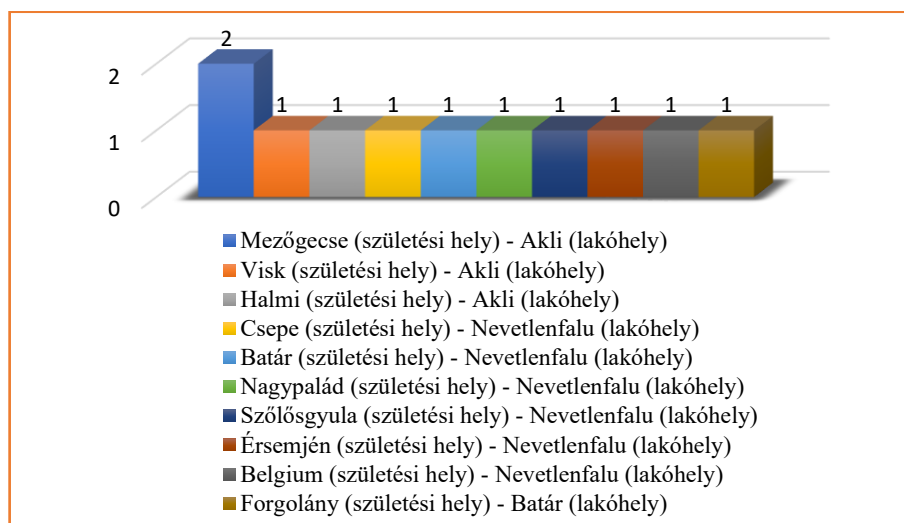


27. diagram: A református gyülekezetben konfirmáltak születési és lakóhely szerinti megoszlása

Forrás: saját szerkesztés

Az elemzett adatok alapján 11 alkalommal eltérés volt megfigyelhető a születési hely és a lakóhely között. Ezen belül 2 esetben a születési hely Mezőgecse volt, míg a lakóhely más település (Akli). A fennmaradó esetekben pedig egyenként fordult elő más-más eltérés a születési és lakóhely között, például volt aki Viskén és Halmiban született, de Akliban lakott, míg mások Csepében, Batáron, Nagypaládon, Szőlősgyulán, Érsemjénben, illetve Belgiumban születtek, azonban

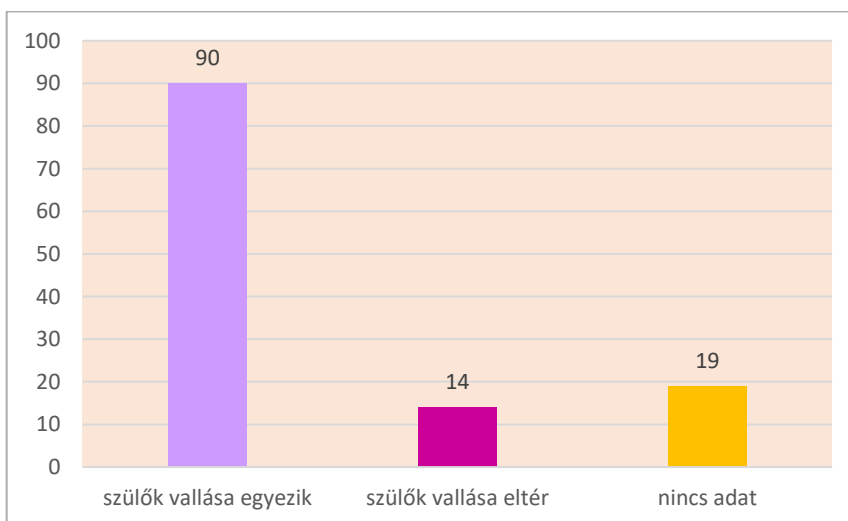
lakóhelyként Nevetlenfalu szerepelt. További egy esetben Forgolány volt a születési hely, míg a lakóhely Batár. A confirmáltak születési és lakóhelye közötti eltérést a 28. diagram mutatja be.



28. diagram: A confirmáltak születési és lakóhelye közötti eltéréseinek megoszlása

Forrás: saját szerkesztés

Mindezekon kívül elemeztük a gyülekezetben confirmált fiatalok szüleinek vallását. Az elvégzett vizsgálatból kiderült, hogy 90 esetben a szülők vallása megegyezik, ebből 89-nél mindkét szülő református, 1 esetben pedig mindkét szülő szektás volt. 14 esetben az a tapasztalat, hogy vagy az édesapa vagy az édesanya vallása eltérő. 19 esetben nincs adatunk sem az édesapa, sem az édesanya vallásáról. A református gyülekezetben confirmált fiatalok megoszlását a szülők vallásának megegyezése és eltérése szerint a 29. diagram szemlélteti.

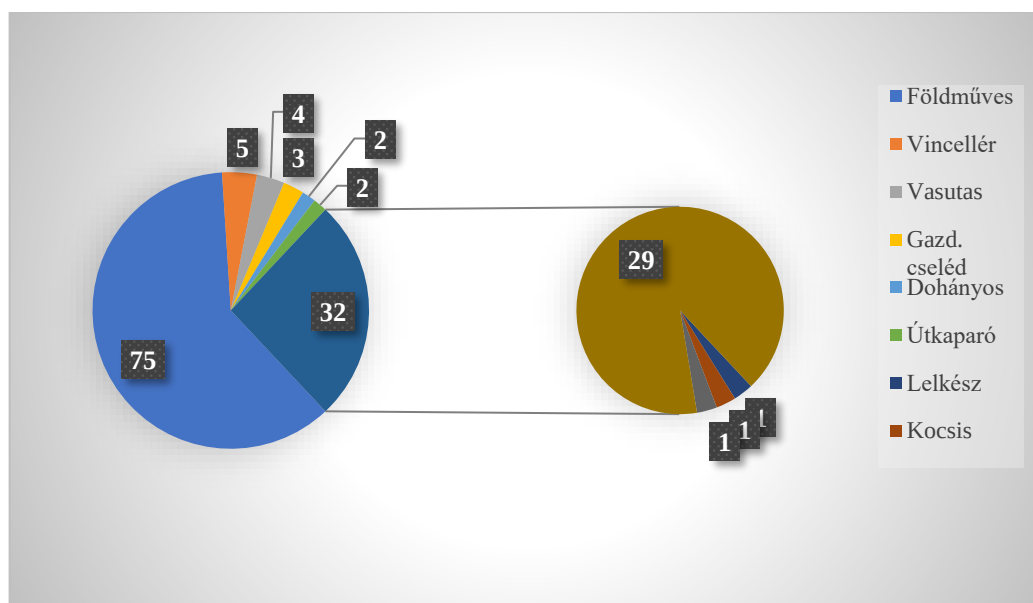


29. diagram: A református gyülekezetben confirmált fiatalok megoszlása a szülők vallásának megegyezése és eltérése szerint

Forrás: saját szerkesztés

Végül megvizsgáltuk a gyülekezetben confirmáltak szüleinek foglalkozását. Az általunk elemzett anyakönyvben az édesapa és az édesanya neve alatt is ugyanazt a foglalkozást tüntették fel

egyszer, ismétlés nélkül. Ebből arra következtettünk, hogy mindketten ugyanazzal a foglalkozással rendelkeztek. Ezt a feltételezést az is alá támasztja, hogy eltérés esetén a forrás külön rögzítette volna az adatokat – ahogyan ez a vallás esetében meg is történt -, vagy hiányzó adat esetén az adott mezőt üresen hagyták volna. Ennek megfelelően az azonosan feltüntetett foglalkozási adatokat mindkét szülő vonatkozásában egységesen vettük figyelembe az elemzés során. A kutatás során fény derült arra, hogy a szülők közül 75-en földműveléssel foglalkoztak, 5 vincellér (szőlőműves) volt, 4-en vasutasként dolgoztak (közülük 3-an nyugdíjasok voltak), 3-an gazdasági cselédként tevékenykedtek. Ezenkívül 2 dohánykertészt (dohányföldeken dolgozó bér munkást), 2 útkaparó munkást, valamint 1-1 esetben fordult elő kocsis, lelkész, illetve gépész foglalkozás; ezek kizárólag az édesapákra vonatkoztak; az édesanyák foglalkozásáról ezekben az esetekben nem állt rendelkezésre információ. Összesen 29 esetben semmilyen adat nem volt elérhető a szülők foglalkozására vonatkozóan. A református gyülekezetben konfirmáltak megoszlását a szülők foglalkozása szerint a 30. diagram mutatja be.



30. diagram: A református gyülekezetben konfirmáltak megoszlása a szülők foglalkozása szerint

Forrás: saját szerkesztés

A vizsgált időszakban három különböző lelkipásztor szolgált a református gyülekezetben: Bukó Lajos, Fekete Gyula, Király Kálmán. Bukó Lajos 1938 és 1944 között látta el a lelkészi teendőket, ez idő alatt 72 fő konfirmált. 1946-ban Fekete Gyula vette át a szolgálatot, akinél 3 konfirmáció történt. Ezt követően a lelkész Király Kálmán volt, nála 1947 és 1948-ban összesen 48-an konfirmáltak.

ÖSSZEFOGLALÓ

A szakdolgozat témája: Adalékok Nevetlenfalu történetéhez. A munka Nevetlenfaluval, valamint a település református egyházának történetével és iratanyagainak elemzésével foglalkozik.

A szakdolgozat 3 fő részből áll:

Az első fejezetben Nevetlenfalu múltját tárgyaló fontosabb történeti munkákat ismertetjük. Összesen 12 szakmunkát és egy monográfiát sikerült áttekintenünk, amelyek lényeges információkat tartalmaztak. Fontos ki emelnünk Szabó István *Ugocsa megye* című monográfiáját, valamint Botlik József és Dupka György *Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján* című kiadványát, amelyek értékes adatokat tartalmaznak Nevetlenfalura vonatkozólag. Ugyanakkor még nem jelent meg olyan munka, amely a település történetét mutatná be az alapításától kezdődően egészen napjainkig.

A második fejezetben egy rövid betekintést nyerhetünk Nevetlenfalu történetébe, többek között megismerhetjük a falu fekvését, közigazgatási rendszerét, utcaneveit, lakosságszámának a változásait, nevének eredetét és első címerét, továbbá a falu anyanyelvi intézményeit, s a római katolikus, illetve görögkatolikus egyházközségeket. A római katolikus egyházközség anyakönyvezésének kezdete: 1790. A település görögkatolikus egyházközsége azonban rövid múlttal rendelkezik, temploma mindössze 12 éves, de a helyi lakosok között vannak, akik ebbe a felekezetbe tartoznak, s így velük is foglalkoztunk. Ahhoz, hogy a település egyházközségeinek jelene bemutatásra kerüljön, az oral history módszerét is alkalmaztuk. Az oral history, mint kutatási módszer segítségével sikerült betekintést nyernünk Nevetlenfalu református, római katolikus és görögkatolikus egyházközségeinek jelenébe. Az interjúk során informálódhattunk az egyházközségek létszámáról, gyülekezeti alkalmakról, a római- és görögkatolikus templombúcsú időpontjáról, a református lelkésztől pedig megtudhattuk a presbitérium, s a gyülekezeti munkatársak számát is.

A harmadik fejezetben a Nevetlenfalui Református Egyházközség történetének rövid leírása után az egyházközség temploma, harangjai és úrasztali felszerelési tárgyai kerültek bemutatásra. Ugyanebben a fejezetben került sor az egyházközség tulajdonában lévő olyan iratanyagok ismertetésére, mint például keresztelési-, házasságkötési-, halotti- és konfirmálási anyakönyvek. A Nevetlenfalui Református Egyházközségben őrzött anyakönyvek alapján táblázatokban rögzítettük 1954 és 2023 között a megkeresztelt gyermekek, a házasságkötések és az elhunytak számát. Az 1938-1948 és 1991-2023 közötti időszakra vonatkozólag ismerjük a konfirmáltak számát, s ezeket az adatokat két külön táblázatban összesítettük. A következőkben az 1954 és 1990/1991 közötti keresztelési-, házasságkötési- és halotti anyakönyvek, valamint az 1938 és 1948 közötti

konfirmálási anyakönyvek részletes elemzésével foglalkoztunk, amelyekben a fellelhető adatokat felhasználva készítettünk négy digitális, Excel-táblázatban rögzített, adattárat: 1) az első adattár 341 megkeresztelt gyermek nevét, nemét, születési és keresztelezési dátumát, születési- és lakóhelyét, a szülők nevét és vallását, a keresztszülők nevét és a szolgálatot tevő lelkész nevét tartalmazza; 2) a második 328 házasságot kötő személy (férfi és nő) nevét, születési és házasságkötési dátumát, születési- és lakóhelyét, vallásukat és családi állapotukat, a tanúk nevét és az eskető lelkész nevét foglalja magába; 3) a harmadik 149 elhunyt nevét, nemét, születési és elhalálozási dátumát, születési- és lakóhelyét, az elhalálozás- és temetés helyét, az elhalálozás okát, a temetés idejét és a temetési szertartást végző lelkész nevét közli; 4) a negyedik 123 konfirmált személy nevét, nemét, születési és konfirmálási dátumát, születési- és lakóhelyét, a szülők nevét, vallását és foglalkozását és a konfirmáló lelképásztor nevét rögzíti. Fontos megemlítenünk, hogy kutatásunkban nagy segítségünkre volt a nevetlenfalui református lelkész, aki szabadon rendelkezésünkre bocsátotta az egyházközség minden lehetséges iratanyagát. Elsősorban az 1954–1991 között megkeresztelt 341 gyermek nemét, keresztnéveit, névadási szokásait és szüleik vallását vizsgáltuk. A gyermekek 52%-a lány és 48%-a fiú volt, a leggyakoribb keresztnévek a Margit és a József. A névadás 70%-ban nem követte a szülők nevét, csupán a fiúk 20%-át és a lányok 10%-át nevezték el szüleik egyikéről, azaz édesanyjuk vagy édesapjuk után. A szülők vallása többnyire egyezett, elsősorban református párokról van szó, de 146 esetben valláskülönbséget találtunk. 1954 és 1990 között összesen 164 jegyespár kötött házasságot a református gyülekezetben, többségük első alkalommal házasodott, de akad néhány pár, akik már elváltak, özvegyek voltak és másodszor házasodtak. A menyasszonyok többsége 16–20 éves, míg a vőlegények többsége 21–25 éves korában lépett házasságra. A házasságok több mint felében mindkét fél református vallású volt, de 73 esetben vallásilag vegyes házasságok kötettek, leggyakrabban református és görögkatolikus felek között. 1954 és 1990 között a református gyülekezetben 149 fő hunyt el, akik közül 52% nő és 48% férfi volt. Az elhunytak többsége időskorúan (61–74 évesen) halt meg, leggyakrabban valamilyen betegség – szívbetegség, daganat vagy agyvérzés – következtében. A temetkezési hely adatainak hiányossága miatt a pontos temetési helyeket csak részben tudtuk meghatározni, de a rendelkezésre álló adatok alapján az elhunytakat főként Nevetlenfaluban és Batáron temették el. 1938 és 1948 között a református gyülekezetben 123 fiatal konfirmált, közülük 63 lány és 60 fiú, többségük 14 éves korban. A konfirmáltak jelentős része születési helyén is lakott, főként Akli, Nevetlenfalú és Batár településeken, míg a szülők többsége református vallású volt és főként földműveléssel foglalkoztak.

Úgy gondoljuk, hogy a kutatás céljait sikerült teljesítenünk: egy általános képet adni Nevetlenfalú múltjáról, röviden bemutatni a helyi református egyházközség történetét és jelenét, továbbá feldolgozni és elemezni a nevetlenfalui református gyülekezet vizsgált anyakönyveit.

ÖSSZEFOGLALÓ UKRÁN NYELVEN (PEZIOME)

Темою моєї кваліфікаційної роботи є: Додатки до історії с. Неветленфолу. В моїй праці представлена історія с. Неветленфолу, а також аналіз історія та документи реформатської церкви поселення.

Моя робота складається з 3 основних частин:

У першому розділі ми описуємо основні історичні праці, які стосуються минулого Неветленфолу. Всього вдалося розглянути дванадцять фахових праць і одну монографію, які містили істотну інформацію. Важливо відзначити монографію Іштвана Сабов під назвою «Повіт Угоча», а також книгу Ботлік Йожефа та Дупко Дьєрдя «Тисячоліття поселень угорського населення Закарпаття», які містять цінні дані про с.Неветленфолу. Водночас досі ще не було опубліковано роботи, яка б висвітлювала історію поселення від його заснування до наших днів.

У другому розділі ми отримуємо короткий огляд історії Неветленфолу, зокрема можемо дізнатися про розташування села, його адміністративний устрій, назви вулиць, зміни у чисельності населення, походження назви, приказки, перший герб села. Також можемо познайомитися з рідномовними установами села та римо-католицькими та греко-католицькими парафіями. Початок реєстрації римо-католицької парафії: 1790 рік. Щоправда, греко-католицька парафія селища має невелику історію, її храму тільки 12 років, але до цієї конфесії належать мешканці села, тому ми розглянули і їх. За допомогою усної історії як методу дослідження нам вдалося проникнути в сьогодення реформатської, римо-католицької та греко-католицької парафій Неветленфолу. Під час інтерв'ю ми мали змогу дізнатися про кількість прихожан в церковних громадах, церковні події, дати святкування римо-католицьких та греко-католицьких храмових свят, також нам вдалося дізнатися кількість пресвітерства та церковного персоналу у реформатського пастора.

У третьому розділі після короткого опису історії Неветленфолівської Реформатської церковної громади, було представлено храм громади, дзвони, та обладнання церковної спільноти. У цьому ж розділі описано документи які належать до власності парафії, такі як книги хрещення, одруження, смерті та конфірмації. На основі матеріалів, що містяться в реєстрах Неветленфолівської Реформатської церковної громади, ми склали таблиці, які фіксують кількість хрещених дітей, укладених шлюбів та померлих у період з 1954 по 2023 рік. Ми знаємо кількість підтверджених осіб за період між 1938-1948 і 1991-2023 роками, і ці дані описані в двох окремих таблицях. Далі ми провели аналіз книги хрещень шлюбів та

смертності в період з 1954 по 1990/1991 роки, та книг записів про конфірмацію за період з 1938 по 1948 роки, за результатом дослідження створили чотири цифрові бази даних у форматі Excel. Перша база даних містить імена 341 охрещеної дитини, їхню стать, дати народження та хрещення, місце народження і проживання, імена та релігію батьків, імена хрещених батьків та ім'я пастора який здійснив обряд. Друга база включає імена 328 осіб (чоловіків та жінок), які вступили в шлюб, дати їх народження та одруження, місце народження та проживання, релігію, сімейний стан, імена свідків та ім'я священника який провів обряд вінчання. Третя база містить імена 149 померлих осіб, їхню стать, дати народження та смерті, місце народження та проживання, місце смерті та поховання, причину смерті, дату похорону та ім'я пастора який проводив церемонію поховання. Четверта база включає імена 123 осіб, які пройшли конфірмацію, їхню стать, дати народження та конфірмації, місце народження та проживання, імена, релігію та професію батьків, та ім'я священника який проводив конфірмацію. В першу чергу ми вивчали стать, імена, традиції іменування та релігію батьків 341 дитини охрещеної в періоді з 1954 по 1991 рік. 52% з них були дівчатами, а 48%-хлопцями, найпоширеніші іменами були Маргарета та Йосип. 70% імен не відповідали іменам батьків, лише 20% хлопців та 10% дівчат отримали ім'я одного з батьків. Більшість батьків були реформатами, але в 146 випадках ми виявили релігійні відмінності. Між 1954 і 1990 роками в реформатській громаді одружилося 164 пари, більшість з них одружувалися вперше, але були й такі, хто вже був розлучений або овдовів і одружився вдруге. Найчастіше наречені були віком від 16 до 20 років, а наречені – від 21 до 25 років. У більшості випадків обидва половини були реформатами, але в 73 випадках це були змішанні шлюби, найчастіше між реформатами та греко-католиками. Між 1954 і 1990 роками в реформатській громаді села померло 149 осіб, з яких 52% були жінками, а 48% - чоловіками. Більшість померлих були літніми людьми (від 61 до 74 років), найпоширенішими причинами смерті були серцеві захворювання, ракові пухлини та інсульт. Через відсутність даних про місце поховання ми змогли точно визначити місце поховання лише частково, але з доступних даних видно, що поховання відбулися переважно в Неветленфолу та Ботар. В період з 1938 по 1948 в реформатській громаді Неветленфолу конфірмовали 123 молоді, з яких 63 були дівчатами, а 60 – хлопцями, більшістю з них було 14 років. Більшість конфірмованих проживали в рідному селі, переважно в Оклі, Неветленфолу та Ботар, їхні батьки переважно були реформатами і здебільшого займалися сільським господарством.

Ми вважаємо, що вдалось досягти цілі дослідження: надати загальне уявлення про минуле села, коротко описати історію та сучасність місцевої реформатської громади, а також опрацювати й проаналізувати метричні книги реформатської громади Неветленфолу.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK ÉS IRODALOM JEGYZÉKE

I. Publikálatlan források

1. Nevetlenfalui Református Egyházközség: Keresztelési anyakönyvek 1954–1973, Keresztelési anyakönyvek 1973–1991, Keresztelési anyakönyvek 1994–2023.
2. Nevetlenfalui Református Egyházközség: Házasságkötési anyakönyvek 1954–1973, Házasságkötési anyakönyvek 1973–1990, Házasságkötési anyakönyvek 1995–2023.
3. Nevetlenfalui Református Egyházközség: Halotti anyakönyvek 1954–1973, Halotti anyakönyvek 1973–1990, Halotti anyakönyvek 1990–2023.
4. Nevetlenfalui Református Egyházközség: Konfirmáltak névsora 1938–1948, Konfirmáltak névsora 1995–2023.
5. Nevetlenfalui Református Egyházközség: Jegyzőkönyv (1893).
6. Nevetlenfalui Római Katolikus Egyházközség 1920-1966-as évi anyakönyve
7. Nevetlenfalui Római Katolikus Egyházközség 1990-2023-as évi anyakönyve

II. Szakmunkák, monográfiák

8. Botlik József – Dupka György: Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján. Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 1993.
9. Csátáry György: Ugocsa vármegye II. Rákóczi Ferenc államában (1703-1711). PoliPrint, Ungvár-Beregszász, 2008.
10. Dupka György – Zubánics László: Szépasszony dombja. Kárpátaljai történeti és helyi mondák. Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 2014.
11. Dupka György: Egyetlen bűnük magyarságuk volt. Emlékkönyv a sztálinizmus kárpátaljai áldozatairól (1944-1946). Patent-Intermix, Ungvár-Budapest, 1993.
12. Espán Margaréta: Hagyományok, nemzeti értékek Kárpátalján. Kárpátalja, 2015.
13. Історія міст і сіл УКРАЇНСЬКОЇ РСР в двадцяти шести томах. Закарпатська область. АН УРСР, Київ, 1969.
14. Fényes Elek: Magyarország geographiai szótára (Kárpátalja). Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Ungvár, 1998.
15. Fodor Gusztáv: Református múltunk kezesség I. Adattár kárpátaljai református gyülekezettörténeti kutatásokhoz 1523-2016, Narancsik Imre Kutatói Műhely, Tiszaszentimre, Kapitális Nyomda, Debrecen, 2016.
16. Kázmérfi Antal: Nevetlenfalui római katolikus plébánia története. Nevetlenfalu, 1880.
17. *I. Máramaros-Ugocsa Egyházmegye*. Szerk.: P. Szalay Emőke–Küllös Imre. In: Magyar

- Református Egyházak javainak tára. A határontúli református gyülekezetek templomai, felszerelési tárgyai, könyv- és iratanyaga. Kárpátaljai Református Egyház I–IV. Sorozatszerk.: Tenke Sándor. Országos Református Gyűjteményi Tanács. Budapest, 1999.
18. Málénkij robot – Gupvi. Északkelet-Magyarországról elhurcolt áldozatok névsora (1944–1945). Szerkesztette: Dobos Sándor, Molnár Ferenc. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpontjának kiadványa, „RIK-U” Kiadó, Beregszász–Ungvár, 2017.
19. Palkó-Ivaskovics-Tárczy-Kohán: Kárpátalja templomai. Római katolikus templomok. – Ungvár, 1997.
20. Radvánszky Ferenc: Kárpátaljai Református Templomok. Tárogató Kiadó, Ungvár–Beregszász, 2000.
21. Sebestyén Zsolt: Kárpátalja helységnevei. Nyíregyháza, 2020.
22. Szabó István: Ugocsa megye. Hatodik Síp Alapítvány–Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest–Beregszász, 1994.
23. Futó Tamás, grafikusművész: Nevetlen első címere. Budapest, 2000.

III.Szakkikkek, tanulmányok

24. Dobos Sándor: Beregszász a magyar nyelvű történetírásban (A város múltját tárgyaló fontosabb történeti munkák rövid ismertetése). In MERCURIUS VERIDICUS NOVUS I. a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Történelem és Társadalomtudományi Tanszékének tanulmánykötete. Szerkesztette: Dobos Sándor, Szamborovszkyné Nagy Ibolya. „Grafika” Kiadó, Beregszász–Ungvár, 2015.
25. Kosztyó Gyula: Kárpátaljai régészeti kutatások 1945-1991 között a kárpátaljai magyar sajtóban. In Acta Academiae Beregsasiensis, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tudományos évkönyve, IX. évfolyam, 2. kötet, Ungvár, PoliPrint Kft., 2010.
26. Kocán Béla: Nevetlenfalú földrajzi nevei. In: Acta Hungarica 12. 2001.

IV.Digitális adatbázisokból és a világhálóról felhasznált anyagok

27. Tóth-Orosz Enikő: Decentralizáció Kárpátalján, Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont. Elérhető: <https://hodinkaintezet.uz.ua/decentralizacio-karpataljan/> (letöltve: 2023. 05. 12.)
28. Kocsis Julianna: Legendák Kárpátalján: A „névtelen” falu története. KÁRPÁTALJA.ma hírportál, 2014.08.10. Elérhető: <https://karpatalja.ma/sorozatok/legendak-karpataljan/legendak-karpataljan-a-nevtelen-falu-tortenete/> (letöltve: 2023.04.05)
29. Simon Rita: A Nevetlenfalui Művészeti Iskola csillog Kárpátalja térképén. Kárpáti Igaz Szó, 2023.10.29. Elérhető: [https://kiszozet.net/2023/10/29/a-nevetlenfalui-muveszeti-iskola-csillog-](https://kiszozet.net/2023/10/29/a-nevetlenfalui-muveszeti-iskola-csillog/)

[karpatalja-terkepen-%e2%94%82kiszoz-interju/](#) (letöltve:2024.05.11.)

30. Sz. Kárpáthy Kata: Átadták a felújított Nevetlenfalui Középiskolát. Kárpátalja.ma hírportál, 2025.04.13. Elérhető: <https://karpatalja.ma/karpatalja/oktatas/atadtak-a-felujitott-nevetlenfalui-kozepiskolat/> (letöltve:2025-05-21.)
31. Molnár Andor – Orbán Kornélia – Dorka Péter: Motoros képességek és tesztek, edzéstan alapok. Online oktatási anyag: jegyzet, tankönyv. 2013. Elérhető: http://www.jgypk.hu/tamop13e/tananyag_html/tananyag_motoros/iii_letkori_szakaszok_ltal_nos_jellemzi.html (2025-03-20)
32. Nevetlenfalui Középiskola honlapja. Elérhető: https://neki.ucoz.ua/index/istorija_shkoli/0-9 (letöltve:2024.05.11.)
33. Nevetlenfalui honlapja (készítette Szabó János 2009). Elérhető: <https://www.nevetlenfalu.hu/page.php?4> (letöltve: 2023.04.05.)
34. Ferenczi Katalin: Új óvodát kapott Nevetlenfalui. Kárpátaljalap, 2004.05.07., 173. szám Elérhető: <https://karpataljalap.net/2004/05/07/uj-ovodat-kapott-nevetlenfalu> (letöltve:2024.05.11.)
35. Біланчук, Іван: Нариси історії населених пунктів Виноградівського району. Неветленфолу – угорськомовне село на українсько-румунському кордоні. Джерело: Голос Карпат, 2015. Elérhető: <https://goloskarpat.info/society/568193e532374/> (letöltve: 2025-01-18)
36. 16 сесії 8 скликання Пийтерфолвівської сільської ради Берегівського району Закарпатської області: РІШЕННЯ №1512 Про перейменування вулиць. Вебсторінка Пийтерфолвівської сільської ради. Джерело: <https://drive.google.com/file/d/1yE7Nk3ZS9QFFOmVKLajy81YXrZbm4xES/view?usp=sharing> (2024.05.11.)
37. Депутати громади: Список депутатів. Вебсторінка Пийтерфолвівської сільської ради. Джерело: <https://www.peterfalvaotg.gov.ua/депутати-громади/> (2024.05.11.)

V. Oral history módszerével gyűjtött anyagok

38. Jákó Gabriella 1965. évi születésű, a Nevetlenfalui Görögkatolikus Egyházközség tagja
39. Fudella Attila 1983. évi születésű, a Nevetlenfalui Római Katolikus Egyházközség kurátora
40. Iván Gábor 1990. évi születésű nevetlenfalui görögkatolikus pap
41. Ifj. Hájas István 1993. évi születésű nevetlenfalui református lelképásztor
42. Fudella Anita, 1989. évi születésű, a Nevetlenfalui Óvoda igazgatója
43. Király Natália, 1964. évi születésű, a Nevetlenfalui Művészeti Iskola igazgatója

MELLÉKLET

1. melléklet: A nevetlenfalui református templom¹⁰⁸



2. melléklet: A nevetlenfalui református templom belső tere (szerző felvétele)



¹⁰⁸[https://hu.wikipedia.org/wiki/Nevetlenfaluk#/media/F%C3%A1jl:Nevetlenfaluk_reform%C3%A1tus_temploma_\(2012\).jpg](https://hu.wikipedia.org/wiki/Nevetlenfaluk#/media/F%C3%A1jl:Nevetlenfaluk_reform%C3%A1tus_temploma_(2012).jpg) (letöltve:2023-04-05)

3. melléklet: A nevetlenfalui református egyházközség parókiája (szerző felvétele)



4. melléklet: Jelenleg használt keresztelői kellékek (szerző felvétele)



5. melléklet: Régi Úrasztali klenódiumok (szerző felvétele)



6. melléklet: Jelenleg használt Úrasztali klenódiumok, Úrvacsorai kellékek (szerző felvétele)



7. melléklet: A Nevetlenfalui Római Katolikus Egyházközség plébániája (szerző felvétele)



8. melléklet: A Nevetlenfalui Óvoda épülete (szerző felvétele)



9. melléklet: A Nevetlenfalui Középiskola épülete¹⁰⁹



10. melléklet: A sztálini terror és a II. világháború áldozatainak emlékműve Nevetlenfaluban (szerző felvétele)



¹⁰⁹ <https://karpatalja.ma/karpatalja/oktatas/atadtak-a-felujitott-nevetlenfalui-kozepiskolat/> (2025-05-23)